

D A T I N A

REVISTĂ LUNARĂ EDITATĂ DE CENTRUL CULTURAL JUDEȚEAN CONSTANȚA „TEODOR T. BURADA”
AL CONSILIULUI JUDEȚEAN CONSTANȚA
FONDATĂ ÎN 1991
SERIE NOUĂ. ANUL I, NR. 7, SEPTEMBRIE 2014

DATINA, fondată în 1991, serie nouă,

Revistă lunară editată de Centrul cultural județean Constanța

„Teodor T. Burada” al Consiliului Județean Constanța

ISSN 1221-2253

Director

Prof. Doina VOIVOZEANU

Redactor șef

Aurelia LĂPUȘAN

Redactori

**Adina BOCAI, ANA-Laura PARFINOV,
Laura CALOEAN**

Contabil șef: **Alina ONEL**

Tehnoredactor: **Gabriel VOICU**

Copyright text și fotografii © Centrul cultural județean Constanța “Teodor T.Burada”

Copyright prezentare grafică © 2014 Editura Datina

Iconografie: arhiva Centrului și colecții particulare

Tiparul FOTO STORY SRL Constanța, bdul Alex.Lăpușneanu nr.163 fotoartagfa@yahoo.com

Centrul cultural județean Constanța „Teodor T. Burada” - Constanța

Bd. Tomis nr. 110

Tel./Fax: 0241 61 92 93

E-mail:office@scoalaarte.ro

Bd. I.C. Bratianu nr. 68

Tel: 0241 61 88 42

E-mail:cultural2@scoalaarte.ro

Se distribuie gratuit

CUPRINS

3 O școală pentru orice vârstă

4 Oferta educațională a Centrului Cultural Județean „Teodor T. Burada” pentru anul 2014 – 2015

6 105 ani de la nașterea lui Dan Moisescu

8 Zestre lăsată de străbunici este dragostea pentru satul natal - Gheorghe Murat, primarul localității Topalu

12 Muntenia reprezentată de Centrul Cultural „Teodor T. Burada” la Festivalul Tradițiilor Populare de la Sibiu

16 Natura - un miracol? - Plantele anunță cutremurul cu 24 ore înainte

18 170 de ani de la nașterea primului prefect al Dobrogei, Remus Opreanu

22 Obiceiuri, tradiții, povești...la Mireasa

24 Viața religioasă - O componentă consistentă a vieții rurale, în lumina unei monografii inedite

27 Să cunoaștem profesorii Centrului cultural - În pași de balet clasic cu... Mariana Baran

28 Masterat în pictură la 74 de ani

29 Istoria unui monument al Constanței

30 Totdeauna, un târg vestit, Medgidia

31 Raymund Netzhammer, reporter în Dobrogea

O școală pentru orice vârstă

Redevenim copii în fiecare toamnă, când clopoțelul se aude la poarta școlii, când rodul anului se adună în hambare și mirosul gutuilor pârguite se lasă la ferestre.

Există, însă, o școală în care nu este nevoie să fii doar copil. Și nici să înveți la toate materiile cerute de programă. Există o școală pentru toate vârstele și, mai ales, pentru toate gusturile: Școala de arte.

La Constanța această instituție integrată Centrului cultural „Teodor Burada” are și tradiție, are și elevi - cursanți. Cel mai mic numără doar 3 ani, cel mai în vârstă, 74 de ani. Toți vin conștiincios la ore, săptămână după săptămână. Învăță muzică, pictură, design, fotografie...Uneori, nu deosebești care este profesorul, care este cursantul. Fiecare cu emoțiile lui, fiecare cu talentul pe care și-l descoperă sau și-l cultivă. În săli frumos amenajate, cu material didactic suficient, cu profesori de elită, cursanții se lasă modelați, instruiți, conduși cu atenție în lumea frumosului.

O școală în care catalogul se completează la sfârșit. Elevii-cursanți devin după ani de studiu absolvenți cu statut de artiști. Și cu diplomă recunoscută de instituțiile statului. Pot urca pe scenă, pot participa și expune în expoziții, pot face o nouă meserie. Dar mai ales fiecare cursant se redescoperă pe sine. Își recrează personalitatea. Dobândește un nou statut social.

Anul acesta numărul solicitanților a fost mai mare decât în trecut. Oameni de diferite vârste și profesii trec pragul unui locaș de cultură ca să devină ei înșiși oameni ai culturii. Instituția își propune să fie un răspuns la întrebările tuturor acelor care simt nevoia să se refugieze într-un hobby artistic, să fie alternativa ideală pentru copiii care acum își definesc personalitatea și care încearcă să-și definească dorințele și talentele.

Pentru o altă categorie de doritori funcționează Universitatea Populară care este și va rămâne o sursă de educație permanentă, pentru copii și adulți, un “sistem deschis” pentru cei care au nevoie sau doresc să-și hrănească interesul pentru educație, cultură.

Orice persoană are dreptul de a decide către un demers cultural-educational, de a accede către nivelul superior al cunoașterii, în funcție de aspirațiile și idealurile sale. Într-o societate bazată pe scopuri convergente informațional, Universitatea Populară își propune să se adapteze unei dinamici sociale și să elaboreze o strategie diversificată bazată pe programe bine concepute și eficient gestionate.

Centrul cultural „Teodor Burada”, singura instituție din județul Constanța care organizează, în sistem autorizat, cursuri în cele mai variate domenii de activitate, se află într-o nouă etapă: s-a modernizat, a devenit promotorul unor evenimente culturale de ținută și impact public. Preocupați de recuperarea memoriei orale a satului dobrogean, specialiștii centrului s-au concentrat pe cunoașterea fiecărei așezări din cele aproape 20 descrise de primul folclorist al Dobrogei, Teodor Burada, în urmă cu 135 de ani, adunând o bază de date necesare unei monografii interdisciplinare, o lucrare amplă despre oameni, tradiții, obiceiuri.

La începutul toamnei adunăm rodul de peste an. Și punem semințe pentru recolta viitoare. Cursanții noștri se redescoperă pe sine, își definesc statutul, se lasă învăluiți în frumos, în artă...Mult succes tuturor!

Prof.Doina VOIVOZEANU,
directorul Centrului cultural „Teodor Burada”

Oferta educațională a Centrului Cultural Județean „Teodor T. Burada” pentru anul 2014 – 2015

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” este singura instituție din județ care organizează, în sistem autorizat, cursuri în cele mai variate domenii de activitate. Instituția vine în întâmpinarea preferințelor tuturor constănțenilor, indiferent de vârstă. Instituția își propune să fie un răspuns la întrebările tuturor acelor care simt nevoia să se refugieze într-un hobby artistic, să fie alternativa ideală pentru copiii care acum își definesc personalitatea și care încearcă să-și definească dorințele și talentele.

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” își deschide porțile și în anul școlar 2014-2015 cu o serie de cursuri destinate tuturor, indiferent de vârstă.

SECȚIUNEA ARTE VIZUALE

Pictură,
Iconografie,
Ceramică / modelaj,
Grafică,
Împletituri din diferite materiale,
Design vestimentar,
Artă decorativă,
Artă fotografică,
Tehnică video
Machiaj.
Cu excepția cursului de machiaj care se desfășoară pe parcursul unui an, și a celor de artă fotografică și tehnică video – 2 ani, toate celelalte au o durată de 3 ani.

SECȚIUNEA CANTO

SECȚIUNEA ARTA MIȘCĂRII:

Actorie,
Balet,
Dans modern,
Dans popular,
Dans modern
(secția externă
Medgidia).
Vă așteptăm,
așadar, ca fiecare
dintre dumneavoastră să își descopere hobby-urile
și talentele alături de profesorii noștri.

SECȚIUNEA INSTRUMENTE

pian (5 ani),
vioară (5 ani),
orgă,
acordeon,
chitară clasică,
chitară electrică,
percuție (2 ani),
saxofon / clarinet
și nai.

Toate celelalte cursuri au durată de 3 ani.
Pasionații de folclor pot urma și cursuri de
instrumente populare (fluier, caval, ocarina și
cobză), cu o durată de 2 ani.

Canto clasic
Canto muzică ușoară
Canto muzică populară
Cursurile au o durată de 3 ani.

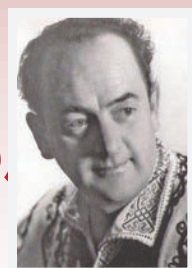
. CONSILIUL JUDEȚEAN CONSTANȚA
. CENTRUL CULTURAL JUDEȚEAN . CONSILIUL LOCAL ȘI
„TEODOR T. BURADA” PRIMĂRIA TOPALU

prezintă

**FESTIVALUL - CONCURS NAȚIONAL
DE INTERPRETARE A CÂNTECULUI
POPULAR ROMÂNESC**

„DAN MOISESCU”

Ediția a XVIII-a, 8 - 10 octombrie 2014

Recitaluri:

VALERIA ARNĂUTU

VIORICA MACOVEI

CĂTĂLINA ALEXA

MARIUS CIPRIAN POP

MARCEL PÂRĂU

FLORIN GRIGORE

ILIE CARAȘ

Orchestra de Muzică Populară „OVIDIUS” - București

Dirijor Nicu SPĂTARU

Prezentator: Dan VOICU

**Spectacolele vor avea loc la Căminul Cultural Topalu,
începând cu orele 19,00**

105 ani de la nașterea lui Dan Moisescu

Dan Moisescu s-a născut la 14 iulie 1909, la Odobești, județul Vrancea, primul copil al institutorului și preotului Leonida și al Mariei, învățătoare. Începe școala primară în orașul Mizil, în anul intrării României în primul război mondial - 1916. După război, urmează cursurile Seminarului teologic la Craiova și apoi la București. În 1932 este student la Facultatea de teologie de la Chișinău, pe care a absolvit-o cu *Magna cum laudae*. În paralel, a urmat cursurile Conservatorului București, pe care nu l-a terminat, însă, decât mai târziu.

În 1933, s-a căsătorit în localitatea Făcăieni, județul Ialomița, cu învățătoarea Maria Oancea, originară din Fetești. Au avut trei copii: Lucia, Glafira și Dorin.

La 25 decembrie 1933, a fost hirotonit și a funcționat ca preot paroh la biserica din Făcăieni - Găița. Scria mai târziu că și-a petrecut copilăria pe dealurile Nenciuleștilor din Gura Sărății, apoi pe malul lacului Golovița, în satul Lunca, din județul Tulcea și la Garvăn, în sudul județului Constanța, pe unde a fost învățător și preot tatăl său.

În 1950 reia cursurile Conservatorului din București, specializarea pedagogie și dirijat.

Absolvă Conservatorul „Ciprian Porumbescu” din București, promoția 1952, avându-i profesori pe George Breazu, Paul Constantinescu, Theodor Rogalski, Zeno Vancea, Hary Brauner. A câștigat concursul pentru ocuparea unui

loc în corul Filarmonicii de stat, formație muzicală al cărei membru fondator se număra. Va fi angajatul Filarmonicii „George Enescu” timp de 10 ani.

În anul 1948, a predat Institutului de Folclor o colecție de „Culegeri de cântece și dansuri” din Ialomița. Doi ani mai târziu, termină lucrarea monografică a satului Făcăieni - Ialomița, cu conținut etnografic și muzical. Manuscrisul a fost donat Academiei Române, pe care Biblioteca l-a înserat în secția „manuscrise muzicale”

Contribuie la realizarea volumului „Anton Pann - cântece de lume”, apărut în Editura de stat pentru literatură și artă în 1955, sub egida Uniunii Compozitorilor și îngrijirea Institutului de Folclor, cu ocazia comemorării unui veac de la moartea marelui folclorist. Contribuția lui Moisescu s-a materializat în transcrierea muzicii psaltice a cântecelor din „Spitalul Amurului”, în notație modernă.

În perioada 1954-1957 susține concerte-lecții în recital pentru a-l redescoperi publicul pe Anton Pann, iar cântecele interpretate de Dan Moisescu au intrat în fonoteca de aur a Radioteleviziunii române. Astfel, s-au imprimat și difuzat în țară și în lume mii de discuri cu muzică de Anton Pann în interpretarea lui Dan Moisescu.

Devine cântăreț de muzică populară și dirijor al

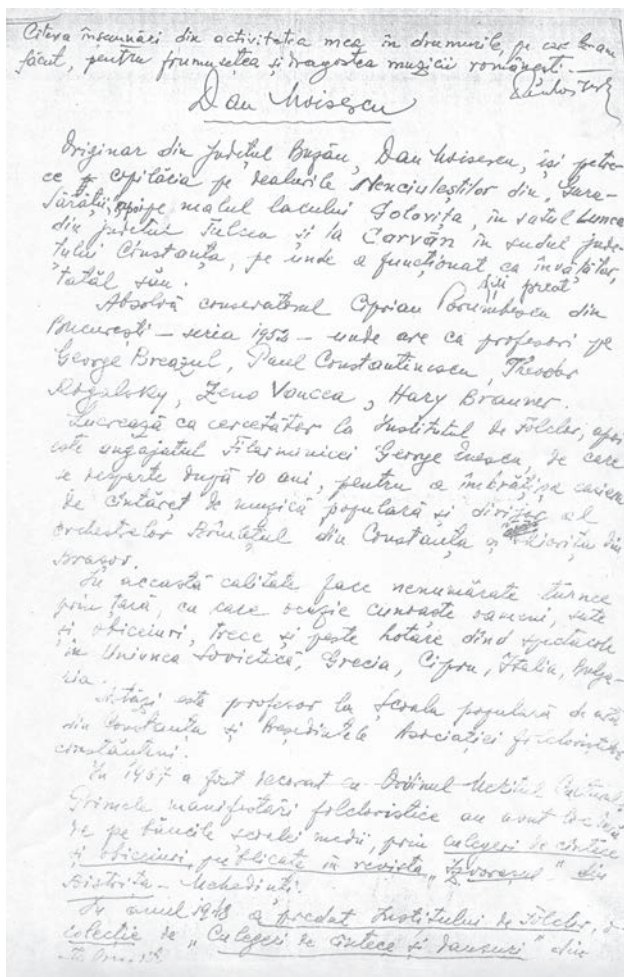
Orchestrelor „Brâulețul” din Constanța și „Miorița” din Brașov. Face nenumărate turnee prin țară cu care ocazie cunoaște oameni, sate și obiceiuri, trece și peste hotare dând spectacole în Uniunea Sovietică, Grecia, Italia, Bulgaria.

PROFESOR LA ȘCOALA POPULARĂ DE ARTĂ DIN CONSTANȚA

A fost președintele Asociației folcloriștilor constănțeni și a avut catedră la Școala populară de artă din Constanța.

În 1967, a fost decorat cu Ordinul „Meritul Cultural”. În același an, împreună cu Titus Dobrescu și Ștefan Alexandrescu întocmește o monografie etnografico-folclorică din Șcheii Brașovului, achiziționată de Casa de Creație din Brașov.

Publică, la Brașov, o colecție de cântece populare – culegere personală - prelucrate pentru cor, în volumul editat de Casa

de Creație „Dragi mi-s cântecele noastre”, Brașov, 1971.

Parte din culegerile de cântece și dansuri efectuate în Ardeal și Dobrogea au fost prelucrate pentru orchestră populară și înregistrate la Radio cu orchestrele dirijate de compozitor: „Miorița” și „Brăulețul”.

De asemenea, a creat multe cântece solistice pe care le-a înregistrat la Radio și Electrecord, apreciate de ascultătorii emisiunilor populare. Unele au fost prelucrate și executate de marile ansambluri, ca de pildă „Floricea de cicoare”, prelucrat pentru cor și orchestră simfonică de Dinu Stelian, pentru Ansamblul Armatei.

A mai pregătit sau publicat o monografie a localității Ciobanu, un studiu asupra populației Dobrogei din punct de vedere etnografic și muzical,

„Tătarii”, o lucrare folclorică intitulată „Pe urmele primului folclorist dobrogean Pompiliu Pârvescu”, autorul lucrării „Hora din Cartal”, premiată de Academia Română în anul 1908.

Alte două lucrări: „Din cele mai îndrăgite cântece populare pentru soliștii vocali amatori din județul Constanța” și un Caiet de cântece și dansuri” le-a prelucrat pentru formațiile

instrumentale pentru copii.

Aceste informații au fost oferite de fiica lui Dan Moisescu la solicitarea unui redactor de la Radio, pentru un medalion muzical. Datele au fost scrise chiar de Dan Moisescu ca „însemnări din activitatea mea în drumurile pe care le-am făcut pentru frumusețea și dragostea muzicii românești.” Și păstrate de coregraful Ion Cristian, prin bunăvoința căruia le-am inserat în paginile monografiei Școlii populare de arte din Constanța.¹ Din păcate, Lucia Moisescu Borsos nu a mai putut fi contactată pentru acest articol. A plecat la stele să-și întâlnească tatăl.

Dan Moisescu a încetat din viață la 11 ianuarie 1992 și a fost înmormântat la Cimitirul

¹ Aurelia Lăpușan, Ștefan Lăpușan, Valori ale culturii de masă în Dobrogea, Școala populară de artă, Constanța, Editura Dobrogea, 2009.

Șerban Vodă(Bellu).

Face parte din rândul celor care au îmbinat munca preoțească cu cea de folclorist. În rând cu Radu Antohie, Teodor Bălășel, Timotei Cipariu, Bizanțiu Densușeanu, Gh. Dumitrescu-Bistrița, Florea Simion Marian, Ion Mincu Moldovanu, Iralie Porumbescu, Alexie Buzera etc., s-au aflat Dan Moisescu, Ion Luican, Ionel Bălășoiu, Marin Brânu, Alexandru Pugna, Doru Chiaja, Gabriel Prunoiu. Această dublă specializare (psaltică și folclorică) a determinat influențe reciproce între muzica de strănă și cea populară, practicantii ambelor genuri fiind, de cele mai multe ori, aceleași persoane, mai ales în mediul rural. Aceasta a conferit ambelor genuri autenticitate, originalitate, varietate și frumusețe.

Dan Moisescu și-a creat un stil interpretativ propriu, s-a dedicat unui anumit tip de cântece de lume, cu valențe de muzică bizantină. Este inconfundabilul interpret al celui mai circulat cântec „Bordeiaș, bordei, bordei,” al unor melodii populare dobrogene. Multe din cântecele lui Anton Pann au fost interpretate de Dan Moisescu și înregistrate de Electrecord, în compania orchestrei dirijate de George Vancu. Numele său stă alături de ale lui Ion Luican, Maria Lătărețu, Ioana Radu, Rodica Bujor în fonoteca de aur a poporului nostru.

Începând cu anul 1996, în localitatea Topalu, leagăn de cultură sătască dobrogeană, s-a inaugurat festivalul care-i poartă numele și care adună anual, pe scena căminului cultural, nume sonore ale muzicii populare românești alături de tineri interpreți.

Zestrea lăsată de străbunici este dragostea pentru satul natal Gheorghe Murat, primarul localității Topalu

- Domnule primar, am fost în localitatea Topalu de multe ori și am remarcat cu plăcere importante schimbări înregistrate: sedii de instituții modernizate, drumuri asfaltate, investiții cu fonduri europene, investitori străini. Care este formula succeselor din mandatele dv.?

- Eu aparțin acestui loc cu părinții, bunicii și străbunicii mei. Topalu este sufletul meu și de aceea mă doare, simt cu toată ființa mea tot ce se petrece cu acest sat. Aici am lucrat de mic copil, iar acum îl păstoresc cu drag. Eu chiar mi-am pus printre obiectivele de atins în acest mandat creșterea natalității și stabilizarea tinerilor acasă.

- Ce atuuri stau la baza optimismului dv.?

pământul nostru a devenit mai productiv, datorită tehnologiilor moderne, științei cultivării, dar și ajutorului acordat de Uniunea Europeană, ceea ce conduce, evident, la creșterea nivelului de trai. La începutul mandatului meu, în comună nu exista apă și nici drumurile nu erau practicabile. O mare problemă o reprezenta starea clădirilor școlilor. Am reușit să atragem fonduri europene și să rezolvăm toate acestea. Primul proiect a fost în urmă cu 6-7 ani, de circa un milion de euro, cu care am modernizat drumurile în localitatea de reședință și în satul Capidava. Au venit la rând canalizarea, aducțiunea apei potabile. Acum se află în derulare un proiect extraordinar pentru reabilitarea cetății Capidava și amenajarea unui muzeu arheologic.

„PĂMÂNTUL SE ÎMPĂRȚEA PRIN ARUNCAREA CU BĂȚUL”

- Localitatea Topalu este menționată în anul 1880 de către etnograful Teodor Burada ca un loc păstrător de datini autohtone. Vorbiți-ne despre familia dv., cu toate rădăcinile prinse în locul acesta, ca una care a dus mai departe obiceiurile satului, tradițiile lui.

- Bunicii și străbunicii mei au fost crescători de cai și, mai apoi, de ovine, bovine.

Majoritatea locuitorilor din zonă erau crescători de animale. Pământul se împărțea la început prin aruncarea cu bățul. Topolenii au muncit cioplind piatra și astfel majoritatea zidurilor caselor și astăzi sunt din piatră. Numele Topalu provine din limba turcă, și se traduce șchiop. După 420 de ani de stat sub turci, în satul nostru nu se află niciunul. A fost unul, șchiop, și el a dat acest nume. Sigur, este o legendă. Dar satul este pur românesc. La noi s-a practicat cu succes și micul comerț, ai mei, bunăoară, au avut o cafenea, o brutărie și o măcelărie. Părinții mei, la nuntă, au avut ca zestre, fiecare, câte două hectare de pământ. Ca o tradiție a locului, zestrea pe care o dădeau părinții tinerilor însurăței era pământul. Cât putea fiecare. Apoi, o pereche de cai, una de boi, dar mai ales pământ. Noi am fost șase frați la părinți, eu fiind cel mai mic. Ai mei au cumpărat pământ ca pentru șase feciori, să ne așeze la casa noastră pe fiecare, să nu ajungem argați la alții. Când au venit sovieticii în țară, chipurile

Gheorghe Murat, mire

- La ora actuală, în Topalu mai sunt circa 1700 de suflete, populația a scăzut față de perioada de până la revoluție, când avea peste 2400. Dar

să ne elibereze, am devenit chiaburi, deși tata și frații mei purtau opinci și nu foloseau în gospodărie decât munca membrilor familiei. Așa se face că pe Nicolae, pe Constantin și pe mine nu ne-au primit la școală că eram fii de chiabur. După ce tata și frații mei au fost duși la Canalul Dunărea - Marea Neagră, li s-au confiscat animalele, au băgat restul bunurilor în colectivă. Am fost tare marginalizați. Dar cei care au în sânge munca, spiritul gospodăresc au știut să renască.

același timp purtând pe umeri și în suflet datoria față de toți topolenii.

AICI, CULTURA ESTE LA EA ACASĂ

- Se spune că la Topalu cultura este la ea acasă. A devenit un atractiv punct turistic pe harta județului.

- Comuna noastră este așezată bine pe malul Dunării, între Cernavodă și Hârșova, exact la mijloc, cale de 25 de km și de-o parte și de alta. Avem la Topalu un muzeu de artă plastică unicat în mediul rural românesc, dar unic și în Europa, cu piese de excepțională valoare, 320 la număr, semnate de marii noștri pictori Tonitza, Pallady, Grigorescu și alții. Este donația dr. Gheorghe Vintilă în memoria

părinților săi, învățători-apostoli ai satului. Am reușit, cu sprijinul Consiliului județean, să reabilităm această clădire în care sunt expuse tablourile și să

CAP Topalu, la începuturile activității

le punem în circuitul muzeistic. La Topalu s-au construit două mănăstiri, la care se adaugă biserica satului, monument istoric, veche de peste 150 de ani.

Am înființat două echipe de dansatori, care să continue ceea ce au lăsat părinții noștri. Pentru ele am achiziționat 50 de costume populare, care respectă toate elementele decorative ale exponatelor din muzeu.

De 18 ani susținem la Topalu un festival folcloric care poartă numele unui mare etnolog și artist, Dan Moisescu, și la care participă tineri cu vârsta între 14-25 de ani, fiind astfel o rampă de lansare pentru cei cu vocație și care vor să continue tradițiile locale. Anul acesta, el se va desfășura în perioada 7-8 octombrie și sunt deja înscriși 45 de candidați.

Gheorghe Murat alături de ai săi

Eu am urmat cursurile școlii tehnice profesionale. Apoi am ajuns de la mecanizare la CAP. Le-am spus: la origine nu sunt sănătos politic. Mi-au zis: astea au trecut. Nu avem altul mai bun. CAP-ul era mare: greu de condus. Am fost președintele lui din 1981 până în 1992. L-am adus printre primele din județ. Dintr-un fiu de chiabur gospodar am ajuns președinte de CAP, continuând activitatea lui Nicolae Gaidagiu, erou al Muncii socialiste, despre care știa toată lumea.

- Și primar de peste un deceniu. Ceea ce înseamnă că ați putut, ați avut timp să rostuiți viața consătenilor dv cunoscând bine realitățile comunei, în

Cuvioasa Parascheva

Ocroitoarea Moldovei s-a născut pe la jumătatea secolului al XI-lea în localitatea Epivat din Tracia, din părinți creștini. Încă de mică a practicat virtutea milosteniei, adeseori dăruindu-și hainele celor nevoiași. A părăsit familia pentru a-și dedica total viața lui Hristos, a oferit săracilor partea sa de moștenire și a intrat într-o mănăstire din apropierea

o dată pe la mormântul Mântuitorului, s-a împărtășit cu Sfintele Taine, și s-a întors cu corabia în patria sa, după ce a mai făcut un popas la Constantinopol și s-a închinat în sfintele lăcașuri.

Acasă s-a statornicit aproape de mare și, după alți doi ani de post și rugăciune, fiind apropiată de biserica „Sfinților Apostoli” din satul Epivat,

provincia Kalikratia, a trecut la Domnul, iar creștinii din Kalicratia i-au îngropat trupul nu departe de malul mării. După mulți ani, a murit și un marinăr păcătos, care a fost îngropat în apropierea mormântului Sfintei Parascheva. Aceasta, nesuportând trupul păcătosului, s-a arătat în vis unui călugăr, căruia i-a cerut să poruncească să dezgroape acel trup și să-l îngroape în altă arătându-i și locul unde era îngropat trupul său. Săpând, călugărul a găsit sfintele moaște ale Cuvioasei Parascheva întregi și pline de mireasmă.

Moaștele sale, făcătoare de minuni, au fost păstrate aproximativ 200 de ani într-o biserică din Epivat, iar în anul 1235 au fost luate de către împăratul Asan al românilor și bulgarilor și așezate la Târnovo, apoi au ajuns la Belgrad. Aproximativ trei secole mai târziu, sfintele moaște au fost așezate în biserica Patriarhiei

din Constantinopol. În anul 1641, voievodul Vasile Lupu le-a adus la Iași, la biserica „Sfinții Trei Ierarhi”.

Cuvioasa Parascheva este considerată protectoarea fecioarelor, a mamelor și călugărițelor.

SFÂNTA VINERI

În popor, Cuvioasa Parascheva este cunoscută și sub numele de Sfânta Vineri deoarece, în greacă, „paraskevi” înseamnă „a cincea zi a săptămânii”. Tocmai datorită acestui fapt, până în secolul al XIX-lea, sărbătoarea era cunoscută drept Vinerea Mare de toamnă sau Vinerea celor 12 vineri, apoi, sub influența minunilor petrecute la Iași, i s-a zis Sfânta Vineri de la Iași.

În tradiția populară, Sfânta Vineri era personificarea a două personaje diametral opuse: unul creștin, diurn, benefic, iar altul nocturn, demonic.

Sfânta Vineri era cea care coordona activitățile casnice ale femeilor, în special torsul, le dăruia fetelor frumusețea, iar femeilor le arăta, în vis, diverse leacuri. Tot ea era apărătoare a călătorilor, a animalelor și a păsărilor.

Pentru a o cinsti, femeile nu torceau, nu spălau, nu pregăteau pâine, nu împrumutau și nu mergeau la petreceri în nicio vineri din an, dar dereticau prin casă.

Ziua de 14 octombrie era serbată prin post și împărțit colaci și mere.

Constantinopolului. După ani de viață ascetică, a fost în pelerinaj la Locurile Sfinte și, în pustiu lordanului, a rămas la o mănăstire cu o viață monahală aspră, până a ajuns la vârsta de 25 de ani.

S-a remarcat prin post, rugăciune, de multe ori dimineața o găsea tot în priveghere. Apoi a mai trecut

SFÂNTUL MARE MUCENIC DIMITRIE, IZBĂVITORUL DE MIR

A trăit pe vremea împăraților Dioclețian și Maximian Galeriu (284- 311), fiind fiul voievodului cetății Tesalonic. De teama persecuțiilor împotriva creștinilor, părinții l-au botezat în secret și tot pe ascuns a învățat tainele creștinismului. Era apreciat atât pentru noblețea, cât și pentru înțelepciunea și bunătatea sa. După moartea voievodului, Galeriu i-a dat fiului atribuțiile tatălui. Din tinerețe a devenit strateg și specialist în arta militară, fiind numit general al armatelor Tesaliei și proconsul al Greciei de către Maximian Galerius, Cezarul Greciei și al Macedoniei. Cu toate atribuțiile militare, Dimitrie și-a găsit timp pe care să-l dedice aprofundării și propovăduirii adevărurilor de credință.

Galerius, după biruirea sciților, în drum spre Roma, s-a oprit la Tesalonic pentru a fi adulat de către popor.

Cu acest prilej, unii dintre păgâni l-au denunțat pe Dimitrie că este creștin. Împăratul s-a mâniat și a poruncit ca Dimitrie să fie prins și să fie dus într-o temniță umedă din subsolul unei băi publice. Se obișnuia ca drept pedeapsă, creștinii să fie trimiși la luptă cu gladiatorii. Așa s-a întâmplat și cu tânărul Nestor care, înainte de a fi nevoit să lupte cu gladiatorul favorit al împăratului, Lie, a cerut binecuvântarea de la Sfântul

Dimitrie, iar când a intrat în arenă a strigat: „Dumnezeul lui Dimitrie, ajută-mi!”.

Cu ajutorul rugăciunilor Sf. Dimitrie, Nestor îl răpune pe temutul Lie. Văzând aceasta, împăratul poruncește decapitarea lui Nestor, iar Dimitrie, despre a cărui binecuvântare aflate împăratul, să fie străpuns cu sulițe în temniță. Din trupul lui Dimitrie, nu a curs sânge, ci mir tămăduitor de boli.

Moaștele Sf. Dimitrie se află în biserica „Hagios Demetrios” din Tesalonic, sfântul fiind ocrotitorul orașului.

SÂMEDRU, PROTECTORUL PĂSTORILOR

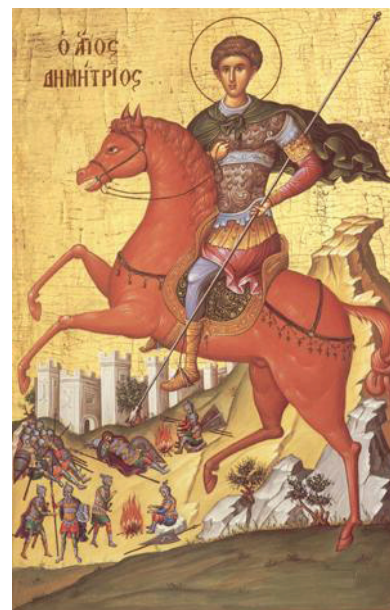
În tradiția populară, Sfântul Gheorghe (Sângeorz) și Sfântul Dimitrie, Izvorătorul de Mir, sunt sfinții care împart crugul anului în două mari perioade: vara, patronată de Sf. Gheorghe (23 aprilie-26 octombrie), și iarna. Sf. Dimitrie primește de la Sângiorz cheile cu care închide

vara și deschide iarna.

Sf. Gheorghe, mai tânăr și cu o fire mai năvalnică, înfrunzește crângul, iar Sf. Dimitrie îl desfrunzește. Tot acum începe iarna pastorală, când se încheie perioada peregrinărilor cu turmele pe dealuri și câmpii. Hotarul dintre vară și iarnă este celebrat prin focul de Sâmedru. Acesta simbolizează moartea și renașterea unei divinități indoeuropene, Sâmedru, care a preluat numele și data de celebrare ale Sf. Mare Mucenic Dimitrie. Ritualul cuprinde tăierea unui arbore din pădure, semnificând moartea zeului îmbătrânit, și arderea lui, simbolizând renașterea.

Copacul este ales în după-amiaza zilei de 25 octombrie de către cete de copii, însoțiți de către 2-3 feciori. Arborele este doborât și dus în locul în care se va transforma în foc. Seara, copiii aprindeau focul, iar când lumina flăcărilor înroșea cerul, adresau invitația: Hai la Focul lui Sâmedru! Și tot satul se aduna în jurul focului, iar femeile împărțeau, ca într-o înmormântare simbolică, covrigi, fructe și băutură.

Laura CALOEAN

Muntenia reprezentată de Centrul Cultural „Teodor T. Burada” la Festivalul Tradițiilor Populare de la Sibiu

Prin Centrul Cultural Județean „Teodor T. Burada” județul Constanța a reprezentat, în premieră, în luna august a acestui an, întreaga zonă a Munteniei la cea de-a XII-a ediție a Festivalului Național al Tradițiilor Populare, manifestare care s-a desfășurat la Sibiu, în perioada 14 – 18 august 2014. Evenimentul reunește, an de an, câte trei județe din Transilvania (inclusiv Banatul, Crișana și Maramureșul), Muntenia (inclusiv Oltenia și Dobrogea) și Moldova (inclusiv Bucovina și Basarabia), precum și reprezentanți ai comunităților românești din afara granițelor.

Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” s-a înscris la secțiunile arte muzicale, arte coregrafice, arte plastice și arte culinare cu expoziții de obiecte tradiționale,

precum și cu demonstrații în cadrul unor ateliere de creație. Artiștii populari care au participat din partea Centrului Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” au reprezentat cu succes artele tradiționale specifice Dobrogei.

Ca o componentă

aparte, specifică Dobrogei, multiculturalitatea a fost o piesă de rezistență în contextul participării la manifestarea de la Sibiu, astfel că, alături de valorile tradiționale românești au fost reprezentate și comunitățile etnice care trăiesc, de sute de ani, în ținutul dintre Dunăre și Marea Neagră, alături de populația majoritară. Au fost apreciate deopotrivă atât muzica, dansurile și frumosul port tradițional, meșteșugurile, dar și bucatele preparate de gospodinele de la Cumpăna și Mihail Kogălniceanu.

Din delegația oficială a Constanței au făcut parte directorul Centrului cultural din Constanța, prof. Doina Voivozeanu, precum și primarul comunei Cumpăna, Mariana Gâju.

DOBROGEA, ACEST PĂMÂNT MIRIFIC

Dobrogea nu înseamnă numai acel ținut original ca înfățișare fizică, paradoxul confluentei dintre cel mai vechi și cel mai nou pământ românesc. Dobrogea înseamnă, în primul rând, oamenii care o populează. Înseamnă legăturile dintre ei.

Savantul geograf George Vâlsan scria despre aceste locuri: "Sunt pământuri care la început atrag și încântă, deși de aproape nu realizează visurile cu care te îndepărtezi de ele. Nu din acestea este Dobrogea, care mai mult ascunde frumusețile. Trebuie să te apropii și să o cercetezi atent și cu iubire, ca să-i descoperi însușirile pe care le are numai ea. Dar atunci te răsplătește neașteptat. Căci sub liniile domoale ale acestui pământ obosit, culcat leneș în mijlocul apelor, se ascunde o lume deosebită de forme, o viață surprinzătoare de plante și animale, priveliști nebănuite de sate și orașe, precum și comori ale trecutului, care apar din belșug îndată ce zgândări pământul."

Pornind de la faptul că nu

ne putem detașa de trecutul istoric al acestor locuri, zona de trecere, de războaie devastatoare și deci de colonizare, ajungem în zilele noastre în care, învățând din acest trecut, luând tot ce a fost mai bun de la popoarele care s-au perindat pe aici, Dobrogea păstrează o comoară !

Conviețuirea interetnică pașnică, profitabilă!

S-a văzut acest lucru și la Sibiu, în cadrul Festivalului de Tradiții Populare, organizat în Mărginimea Sibiului, la Muzeul Astra.

Este locul aflat parcă în afara timpului, un loc în care poți să trăiești pe viu realități etnografice și folclorice pe care gazdele noastre cu siguranță le vor apăra. Sunt sigur acum, după ce am fost acolo, că toate aceste bogății lăsate de părinții și bunicii noștri nu se vor pierde. Știm cu toții că, din păcate, progresul aduce și distrugere. Satele noastre se transformă, modernul ia locul tradiției, deformând de prea multe ori arta populară, de multe ori naivă, dar poate tocmai prin aceasta mai prețioasă, într-un kitsch vulgar, importat din lumea pe care românii au fost

nevoiți să plece și să o colinde.

Locul porților de lemn din Maramureș au fost luate de strălucirea seacă a inoxului, albastrul caselor acoperite de stuf din satele lipovenilor se combină de-a valma cu nuanțe de roz sau roșu, iar pe ici, pe acolo, între casele sașilor din Transilvania, mai apare câte o clădire din oțel și sticlă, sediu de bancă sau cine mai știe ce corporație.

Sunt, totuși, optimist! Pentru că pe lângă oamenii pe care i-am găsit la Sibiu, muzeografi, profesori sau simpli angajați ai muzeului, echipa Constanței a câștigat simpatia tuturor.

Fie că este vorba despre sibieni, sau despre turiștii români, și mai ales străini, gospodinele din Cumpăna și din Mihail Kogălniceanu, ansamblurile folclorice din Medgidia, Lipnița sau Cumpăna și-au câștigat în fața acestora respectul și admirația prin arta și măiestria lor, dar și prin înțelegere și coeziune.

Pe parcursul celor trei zile de Festival programul echipei noastre a fost unul extrem de încărcat.

DATINI DE PE LA NOI

În prima zi, aromâncele din Mihail Kogălniceanu, reprezentând Fundația "Musata armâna", și-au instalat războiul de țesut și și-au demonstrat îndemânarea prin a arăta cum se face zestrea mireselor, parte din ea, știut fiind că nunta la aromâni este un eveniment extrem de important. Spectacolul prezentat a fost cu atât mai interesant cu cât au existat imagini cu bunica, "dada", dar și cu mireasa (interpretate de membrele aceleiași familii), s-au putut proiecta, deci, imagini cu acestea de pe vremea copilăriei, momente prin care bătrâna transmitea nepoatei toată bogăția informației legată de aceste tradiții.

În aceeași zi, gospodinele din Cumpăna au cucerit Sibiul cu plăcinta dobrogeană, șuberekul turcesc, borșul de pește și tochitura din pulpă de porc cu mămliguță și brânză rasă deasupra, peste care au așezat domol un ou ochi prăjit puțin, doar atât cât să se reverse peste amestecul de sub el și să te bucure pe tine, gurmand

de rând, poate neobișnuit cu aromele dobrogene.

Așa i-am făcut pe sibieni și pe turiști să observe diferența dintre gustul cârnii de oaie, sosită din ținuturile în care a fost aflată oaia cu lâna de aur, și carnea de oaie din oricare altă parte, o carne mai aspră, care duce cu ea mirosul și gustul poate un pic mai rudimentar, dar nu la fel de delicat.

Totul a fost stropit cu licoarea magică, pusă la dispoziția noastră de producătorii de vin din Ostrov, un rose delicat, născut anul trecut, și un muscat otonel sec, despre care cei care îl consumau, chiar și după ce se bucurau de el, nu credeau totuși că asemenea bunătate poate să existe.

În zilele următoare, artiștii noștri au dat semnalul petrecerii. Au fost primii care au urcat pe scenă, urmați fiind de cei din Prahova și de cei din Satu Mare.

Urmând modelul meniului dobrogean, sub titulatura "Etniile Dobrogei", și spectacolul a pus aceeași amprentă. Am început cu ansamblul "Româncuța" din Cumpăna, adus pe scenă chiar de energica și mereu prezenta

doamnă primar Mariana Gâju, au urmat momente de muzică instrumentală și cântece dobrogene din repertoriul regretatei interprete Elena Roizen, cântate chiar de o tânără din Ovidiu, locul natal al solistei, un amestec de sânge românesc și tătăresc, Sirin Narenji. Sosirea pe scenă a frumoaselor tătăroaice de la Medgidia, reprezentând ansamblul de dansuri tradiționale "Karasu", a stârnit rumoare printre spectatori, iar aprecierea lor a fost unanimă.

Prin grija doamnei director Doina Voivozeanu, la Sibiu a fost adus un obicei străvechi, precreștin, numit "Cucii", simbolizând eterna înfruntare dintre bine și rău, pusă în scenă de tinerii din Lipnița. Obiceiul acesta a fost filmat pentru a rămâne în muzeul sibian la secțiunea Patrimoniu imaterial.

În concluzie, noi, dobrogenii, ne-am întors acasă în aplauzele unui public cunoscător, iar impresia unanim exprimată de glasul unor doamne din Sibiu a rămas în memorie: Cea mai bună mâncare se gătește la noi, în Dobrogea!

Dan COJOCARU

ULTIMELESTIRI.COM
MEREU INFORMAT

Home | **Sibiu** |
Politica | Economie | Social | Cultura-Media

18.08.2014 10:43 PM

Record de vizitatori la Targul Creatorilor Populi

Targul Creatorilor Populi si Festivalul National al Tradițiilor Populare au ASTRĂ, în weekendul care tocmai a trecut, peste 250 de mesteri populiști din toate zonele țării, precum și din Republica Moldova. Organ ASTRĂ, cu susținerea Consiliului Județean Sibiu și a partenerilor din județ la festival, cele două evenimente au reprezentat, ca de obicei, un esențial pentru turiștii români și străini.**citeste mai mult.**

Sursa: Romania Libera

Tag: targul creatorilor populiști

„Atât festivalul, cât și târgul s-au bucurat de un număr impresionant de participanți. Un total de 10.452 vizitatori au profitat de atmosfera celor două evenimente. Activitățile au fost pe placul celor prezenți în Muzeul în Aer Liber din Sibiu.

Aceștia s-au bucurat de spectacole folclorice, de atelierele gastronomice, de standurile cu produse meșteșugărești și de animațiile oferite de invitații muzeului. Încasările realizate de instituție în perioada celor două evenimente au atins suma de 58.460 lei.

„Participând la spectacole și animații de muzică și joc popular, experimentând împreună cu meșteri talentați, degustând produse culinare, vizitatorii Muzeului ASTRA au putut trăi, și de această dată, tradițiile românești și ale minorităților naționale, într-un spațiu muzeal în care valorile autentice se învață temeinic văzând și făcând lucrurile ca la casele de buni gospodari”, a declarat directorul general al C.N.M. ASTRA, Ciprian Ștefan.” (Ora de Sibiu)

„Trei zile ca-n basme... Măria sa, MEȘTEȘUGUL, „la braț” cu Măria Sa, „TRADIȚIA”, au însuflețit Dumbrava Sibiului. Sub imboldul a două manifestări, devenite ele însele *tradiții*, demne de admirație și bune prilejuri de a ne întoarce cu sufletul, ochiul și priceperea către ceea ce este satul în esența sa, sub imboldul creației, al meșteșugului, dar și al tradițiilor păstrate încă...

Târgul Creatorilor Popolari și Festivalul Național al Tradițiilor Populare au reunit, în Muzeul ASTRA, în week-endul care tocmai a trecut, peste 250 de meșteri populari, muzicanți și dansatori din toate zonele țării, precum și din Republica Moldova. Organizate de Muzeul ASTRA, cu susținerea Consiliului Județean Sibiu și a partenerilor din județele participante la festival, cele două evenimente au reprezentat, ca de obicei, un esențial pol de atracție pentru turiștii români și străini.” (Sibiu News)

„Conceput să illustreze tradiții din zone etnofolclorice diferite, festivalul, organizat în parteneriat cu Institutul Cultural Român, a reunit, la această ediție, reprezentanții județelor Constanța, Prahova și Satu-Mare, dar și ai comunității românești din Municipiul Bălți (Republica Moldova), în cadrul celor șase secțiuni: Arte religioase, Arte literare, Arte muzicale, Arte coregrafice, Arte plastice și Arte culinare. În cadrul secțiunilor dedicate artelor muzicale și coregrafice, Județul Constanța a prezentat spectacole de muzică și dans susținute de Ansamblul folcloric „Româncuța”, format din tinerii comunei Cumpăna, Ansamblul „Mușata Armână” din comuna Mihail Kogălniceanu, primul ansamblu aromân ce reînvie într-un mod autentic valorile acestei comunități, și Ansamblul KARASU al filialei Medgidia a Uniunii Democratice a Tătarilor Turco – Musulmani din România, ce face cunoscut publicului tradițiile tătarilor și turcilor din această zonă a țării.” (Ordinea Zilei)

„Felicit organizatorii și participanții deopotrivă pentru aceste două manifestări de excepție care vin să confirme încă o dată menirea de păstrător și continuator pe care muzeul o are în spațiul spiritualității tradiționale românești. Mă bucur, totodată, că locuitorii din județul Sibiu, dar și turiștii din țară și din străinătate apreciază tot ceea ce Consiliul Județean și Muzeul ASTRA fac pentru păstrarea tradițiilor și vă asigur că vom continua împreună acest efort nobil, care ne va duce mai departe individualitatea națională într-o lume a globalizării”, a transmis Ioan Cindrea, președintele Consiliului Județean Sibiu.

**AICI
i/lună!**

publicitate GRATIS Contactează-ne Redacția Fotogalerie Video

Peste 10.000 de vizitatori au patruns tainele satului romanesc cu prilejul tragului Creatorilor Popolari si Festivalului National al Traditiilor, la Muzeul ASTRA

Detalii Creat: Luni, 18 August 2014 18:01 Scris De **Nicoleta IONIȚĂ**

Categorie: **Cultură**

Trei zile ca-n basme... Maria Sa, MESTESUGUL, „la braț” cu Maria Sa, TRADIȚIA au însuflețit Dumbrava Sibiului. Sub imboldul a doua manifestari devenite ele insele *tradiții*,

PRIMA TA CASĂ CU CER
Apartamente noi 2 și 3 camere
22.950 € Vezi det
FINISATE SI CU PA

HOME	Redacția	TipoTrib	Arhiva	Abonamente	P
Tribuna sporturilor		In judet		Tribuna de weekend	

Inițiativă UNESCO aplicată de CJS și Muzeul ASTRA

Programul „Tezaure umane vii - păstrători și de Adrian POPESCU
transmițători ai culturii tradiționale” reprezintă una adrianooescu@tribuna.ro

Plantele anunță cutremurul cu 24 ore înainte

Prof. univ. Marioara Godeanu a trecut de puțin timp în neființă. A fost un reputat cercetător științific, membru

al Academiei Oamenilor de Știință din România. A lucrat o viață împreună cu soțul său în Institutul de ecologie aplicată. Cu mai mult timp în urmă, am realizat un dialog pe teme de maxim interes științific și social, cu cei doi cercetători. Spunea cercetătoarea: „Sunt foarte atașată de Dobrogea din punct de vedere istoric, dar cred că aici am putea găsi multe din necunoscutele pe care le avem încă la ora actuală: din punct de vedere floristic, cultural, religios. Științific, Dobrogea reprezintă unul din punctele cele mai interesante, nu numai în partea de istorie, care pune în evidență activitățile diverselor populații din zonă, ci pentru că a fost grânarul

recunoscut al țării și locul unde s-au dezvoltat o serie de industrii.

Grâul este unul din cele mai importante verigi ale vieții. În istoria noastră, el a intrat destul de târziu, dar se află păstrat în tradiție - coliva pentru sufletul morților, în farmacie - germenii de grâu, sau granovitul, atât de des medaliat la saloanele de inventică.”

Soții Marioara și Stoica Godeanu au fost toată viața căutători de adevăruri științifice. Cercetările lor elaborate în timp pleacă de la credința omului de știință că abia acum și –de ce nu ?- întâi lui i se descoperă miraculosul adevăr. Filmele pe care le-au realizat cu Studiourile Alex. Sahia se numesc “Sensibilitatea plantelor” și “Dincolo de tăcerea plantelor”. Primul a luat Marele premiu pentru film științific în Brazilia, cel de-al doilea a fost vândut de Televiziunea română în 15 țări.

Filmele dovedesc clar cum aceste ființe vii – plantele - se manifestă, mai mult, pot percepe gândurile oamenilor. Cum se face acest lucru? O interacțiune prin câmpurile emise de oameni și de plante. O modificare energetică tradusă acustic arată cum plantele țipă, plâng, cântă, se bucură, ba și mai mult, reacția lor la diferiți stimuli: agresiune, audiții muzicale, stări de emoție, patologie umană.

📖 Pentru a înțelege mai lesne din preocupările dumneavoastră legate de cercetarea naturii, a plantelor mai ales, dar și despre efectul de piramidă vă propun să începem cu prezentarea succintă a institutului în care lucrați.

📖 Institutul nostru s-a înființat după 1990, preluând instalațiile experimentale ale Institutului central de biologie și continuând, astfel, un drum de cercetare început cu mulți ani în urmă. Evident, în câteva

decorativ

direcții prioritare - restaurarea, refacerea mediului, tehnologii ecologice de epurare a apelor uzate și a solurilor. Deținem o serie de brevete pe această tematică. În paralel ne ocupăm de găsirea unor surse noi de energie, drept pentru care am început un studiu privind instalația tip piramidă, o instalație biotehnologică ce folosește forța apei, ridicată la înălțime și efectul de formă.

☞ Să nu trecem atât de repede spre descrierea piramidei, căci preocupările dumneavoastră, chiar și în această simplă enumerare, nu s-au epuizat.

☞ Așa este. De mai multă vreme facem studiul lacurilor litorale, dar în același timp ne preocupă domeniul fenomenelor energo – informaționale.

☞ Puteți explica aceste fenomene?

☞ Este vorba despre comunicarea la plante, la organisme și, bineînțeles, legat de aceasta influența formelor geometrice asupra organismelor vegetale și animale. Este, de fapt, și disciplina pe care o predăm la Universitatea "Ovidius" din Constanța unde, împreună cu soțul meu, profesorul Stoica Godeanu, mai predăm ecologie, habitat. Șansa noastră a fost să deschidem o perspectivă nouă de cercetare: influența formei și a culorii asupra organismelor. În această situație am ajuns la posibilitatea stabilirii unor fundamentări ale efectului de formă, legat de piramidă.

☞ Care ar fi trebuit experimentată prima dată la Constanța...

☞ Din păcate, ea nu s-a putut realiza aici, deși primul nostru proiect de piramidă a fost conceput pentru parcul Tăbăcărie. Nu a mai rămas

decât filtrul verde, unic în felul lui, cu o tehnologie ușoară, pentru care avem și licență. Dar avem instalată o piramidă la Pitești, alta în cadrul Armatei, mai multe de dimensiuni mici în alte localități din țară. Despre ce este vorba? Există un câmp universal, cosmic, o vibrație, o „muzică a sferelor”, pe care piramida o accentuează, funcționând ca un „ghid de undă”, ca o antenă de emisie-recepție. Poate și pentru că raportul care caracterizează piramida, raportul dintre latura pătratului de bază și înălțime este 1,618, numărul de aur, proporția care se găsește, ca o marcă a lui Dumnezeu, în toată lumea vie. Vibrația piramidei interacționează cu componentele materiei. De exemplu, esențele de flori sînt foarte amplificate, cristalele cresc, apa pierde gustul de clor. Microcâmpurile organismelor vii (puse în evidență prin fotografia de tip kirilian) sînt modificate de vibrația piramidei. Există un „efect de piramidă”, o modificare a continuumului spațio-temporal sub influența formei acestui obiect.

☞ Care este aportul dumneavoastră la așa numitul studiu de cromotografie ?

☞ Este vorba de cromotografia Peper, modificată Papacostea, modificată Godeanu. Cu acest procedeu se poate afla nu numai starea de toxicitate a mediului, ci și depistarea seismelor, bunăoară. Plantele sunt senzori de fidelitate extraordinari.

☞ Vreți să spuneți că plantele simt apropierea unui cutremur și-l pot semnala?

☞ Cu 24 ore înainte, cromatograma plantelor poate transmite modificările seismice. Lucrăm la aceste cercetări de

aproape două decenii și avem suficiente date ca să înțelegem că printr-o metodologie interdisciplinară am putea să aflăm mult mai multe aspecte biologice. Legat de fenomenele energo-informaționale am introdus metodologii tip NASA prin care demonstrăm că orice plantă are în jurul ei câmpuri care pot sugera alte tipuri de manifestări.

NATURA NE DĂ BREVETE

Natura „gândește” pentru noi în măsura în care o ascultăm. Noi, oamenii, suntem ceea ce mâncăm, ceea ce facem. Noi ne putem autoexclue prin comportamentul nostru din mijlocul ei. Ca să putem realiza compatibilități între noi și mediu ar trebui ca rațiunea, când își creează tehnosfera – ceea ce înseamnă prelungirea rațiunii - să fie compatibilă cu biosfera. În acest caz, relațiile dintre rațiune, biosferă și tehnosferă se pot stabili numai prin niște senzori. Astfel, se descifrează mesajele plantelor.

IAR OCCIDENTUL RECUNOAȘTE APORTUL ROMÂNILOR

La Geneva, în 1992, prof. univ.dr. Marioara Godeanu i-a fost decernată medalia de argint; tot în același an, la Budapesta, a primit medalia de aur pentru activitatea în ecologie, iar în 1993 a luat Marele Premiu la Salonul Internațional de Inventică de la Nurnberg, Germania, din cele 64 de țări prezente acolo. A urmat Bruxelles, unde a luat Medalia de aur la Salonul de Inventică și Premiul special al Organizației Mondiale pentru Proprietatea Intelectuală.

Aurelia LĂPUȘAN

21 septembrie 1844 - 21 septembrie 2014

170 de ani de la nașterea primului prefect al Dobrogei, Remus Opreanu

Prea grăbiți astăzi cu multe griji ale apropiatelor evenimente electorale, cei mai mulți au uitat să-i acorde un gând bun lui Remus Opreanu, primul prefect al Dobrogei, la 170 de ani de la naștere.

Evocându-i în aceste coloane de revistă faptele și meritele îi aducem un modest omagiu.

A fost primul administrator al teritoriului revenit la țară în 1878. Reformator, om modern, cu o educație europeană, cu o viziune integratoare, bun gospodar, adevărat diplomat, Remus Opreanu a reușit, în puținii ani pe care i-a petrecut în Dobrogea, să dea ținutului recunoaștere și identitate românească.

S-a născut la 21 septembrie 1844, ca descendent al unei vechi familii boierești, legată de toate momentele de seamă ale secolului trecut. Fiind gemeni, pe fratele său l-au botezat Romus, în semn al latinității de neam. După terminarea Liceului „Sf. Sava” din București, cei doi frați Opreanu își continuă studiile la Paris, unde Remus obține în 1866 licența în Drept.

În următorii trei ani continuă studiile la celebra Universitate din Pisa, unde-și obține și titlul de doctor.

Revenit în țară, se dedică studiului istoriei antice și filosofiei, susținând nenumărate prelegeri la tânăra Universitate din București. Paralel, într-un timp foarte scurt, s-a impus și în magistratură, de la supleant la Tribunalul Prahova, judecător la Brăila, Craiova, în trei ani a

ajuns prefect de Putna, apoi consilier la Curtea de Apel din Focșani. În timpul războiului pentru independență, Remus Opreanu îndeplinea funcția de procuror general la Curtea de Apel București.

Calitățile morale și profesionale, demonstrate în toate ocaziile, au făcut ca atenția guvernului să se orienteze către Remus Opreanu în momentul în care se punea problema alegerii prefectului la Constanța.

La 13 noiembrie 1878 este numit de Guvern prefect al Dobrogei revenite la țara-mamă.

A doua zi, 14 noiembrie, sosesc la Brăila, regele Carol, însoțit de dr. Carol Davilla, și de prefectii Capitalei și ai districtului Ilfov. Aici, regele a dat acea proclamație bine cunoscută: „Ostași, Marile puteri Europene, prin Tratatul din Berlin, au unit România cu Dobrogea, posesiunea vechilor noștri domni. Astăzi, voi puneți piciorul pe acest pământ care revine țării române. Voi nu intrați în Dobrogea ca cuceritori, ci intrați ca amici, ca frați ai unor locuitori care de acum sunt concetățenii voștri.”

Regele asistă la îmbarcarea și transbordarea celor dintâi trupe ce treceau în Dobrogea. Tulcea, frumos pavoazăată, îi întâmpină cu cei 8.000 de locuitori, într-un entuziasm de nedescris.

De altfel, pentru 9 zile, orașul de la Dunăre devine prima capitală a Dobrogei eliberate.

La 23 noiembrie administrația rusă cedează românilor Constanța și Sulina, predă posturile de telegraf, cazarmile și documentele rămase de la Poarta Otomană. Dobrogea capătă numele de România Trans Danubiană. Avea 90.000 locuitori și era împărțită în trei județe.

Armata română a ajuns la Constanța la 23 noiembrie 1878. Populația transformă ziua în sărbătoare națională.

În aceeași zi, Remus Opreanu trimitea ministrului de interne o telegramă: „Astăzi la 10 ore, cu ocasiunea luării în posesiune a districtului Constanța a avut loc în biserica grecească un Te Deum la care au asistat toate autoritățile locale ruse, dnii reprezentanți ai puterilor străine, notabilii orașului și un însemnat număr de cetățeni din toate clasele; în același timp, în templele diferitelor naționalități s-au înălțat rugi către cer a tot puțințe pentru prosperitatea României și

pentru îndelungată, pașnică și glorioasă domnie a ASA domnului Carol și a ilustrei regală doamnă Elisabeta. Entuziasmul era foarte mare și bucuria se vedea pe toate fețele. Tot orașul era în picioare, stindarde tricolore, ghirlande de flori și diferite ornamente împodobeau casele.”

Ce a predat administrația rusă cele românești la Constanța? Patru registre, două dosare, câteva recipise de bani. La Direcția Constanța a Arhivelor naționale, dosarul cu numărul 1 cuprinde aceste prime documente românești de o inestimabilă valoare istorică și morală.

Puțin mai târziu, județul Tulcea a fost împărțit în patru ocoale: Tulcea, Măcin, Babadag, Sulina cu Insula Șerpilor; județul Constanța având cinci ocoale: Constanța, Mangalia, Hârșova, Medgidia și Silistra Nouă. Județele erau administrate de câte un prefect, fiecare ocol era condus de către un administrator și fiecare comună urbană sau rurală de către un primar și un consiliu comunal. Prefecții și administratorii erau numiți de Rege, la propunerea ministrului de Interne. În fiecare județ s-a înființat câte un Consiliu județean, compus din 12 membri, dintre care guvernul avea dreptul să aleagă un președinte pentru fiecare sesiune anuală. Membrii Consiliului județean se alegeau de către delegații consiliilor comunale din județ, din care doi din partea fiecărei comune rurale și trei din partea fiecărei comune urbane. Pe lângă aceștia erau de drept alegători ai consiliului județean cei mai mari contribuabili din comună.

Ziarul Prefecturii, editat în 1880 de Remus Opreanu

O NOUĂ ORGANIZARE ADMINISTRATIVĂ

Grea misiune și-a luat noul prefect într-un ținut necunoscut, guvernat peste patru secole de legile otomane, cu locuitori de multe etnii, cu multe situații conflictuale.

Într-o veche haraba, pe drumuri desfundate sau aproape inexistente, Remus Opreanu străbate zilnic satele județului, restabilește ordinea, numește primari, pregătește alegerile.

Încet, cu diplomație și perseverență, Remus Opreanu și-a creat prestigiu și și-a atras încrederea populației dobrogene, fără deosebire de origine etnică și credință.

Împreună cu Mihail Kogălniceanu, ca specialiști în Drept, s-au ocupat cu mult discernământ de alcătuirea și aplicarea legii pentru organizarea Dobrogei, punând bazele administrației românești. Bun gospodar, a organizat cu grijă, după modelul României, toate sectoarele vieții sociale, economice ale noii provincii.

Cunoscător al istoriei antice, Remus Opreanu manifestă

o deosebită atenție pentru numeroasele vestigii prezente în Dobrogea, aflându-se printre cei ce l-au susținut pe Grigore Tocilescu în cercetările de la Adamclisi. În 1881, transmitea căpitanului portului Cernavoda o telegramă prin care îl avertiza că „sosește un vapor al statului cu două șleपुरi ca să se încarce colecția arheologică. Vaporul va transporta colecția la Brăila. Rog dispuneți în consecință.” Cu siguranță, Academia Română, care desemnase încă din septembrie 1880 o comisie formată din Kogălniceanu, B.P. Hașdeu și B. Ștefănescu pentru a se deplasa la Constanța și a face aprecierile cuvenite în ce privește valoarea patrimoniului istoric descoperit la tot pasul în Dobrogea, dispusesese strângerea acestor antichități care colcăiau din pământul anticei Scitii Minor și depunerea lor la Muzeul de istorie al Capitalei.

ELITELE AU VENIT PRIMELE

Un funcționar român sosit în Dobrogea, printre primii, este George Auneanu. El scria mai târziu în “Amintiri asupra trecutului Kustenge-Constanța, 19 noiembrie-23 noiembrie 1878”: “În calitatea mea de controlor fiscal pe lângă Caseria Generală de Kustenge, până la constituirea autorităților, am făcut cunoștință în primul rând cu George Contorgiorgi, fostul socru al defunctului Petre Grigorescu, un bătrân venerat și savant, fost profesor și bun cunoscător al limbilor greacă (elină), latină, engleză și turcă, declamându-mi chiar la prima cunoștință în latinește pe Dante Alighieri. De asemenea și pe fiul său, Dionisie Contorgiorgi, tot un intelectual, profesor de greacă, latină, franceză și engleză, care

a devenit funcționar public(...) În locuința mea am avut un chiriaș cu camera mobilată, pe Ion Bănescu, încă neînsurat, și apoi, succesiv, de sezon, pe mitropolitul primat Iosif Nanian, apoi familia lui Emil Costinescu(...)."

La 20 octombrie 1878, Regele Carol I a vizitat Dobrogea și a făcut o escală și la Medgidia. Vasile M. Kogălniceanu nota pentru mai târziu: "La debarcader (de la Cernavoda-n.n.) A.S.R. Domnul a fost întâmpinat de clerul ortodox și de hoglele otoman, de autoritățile civile și militare, de agenții societății imperiale - regale de navigație și de onor D.Harris, directorul general al căii ferate de unire a Dunării cu Marea Neagră (Cernavoda-Kustenge), care venise cu trenul princiar, decorat sărbătorește, spre a-l conduce la Constanța pe noul Domn al Dobrogei.

La ora 8 dimineața, Alteța sa regală s-a urcat în vagonul princiar care, deși de ani era pregătit pentru sultan, însă, numai astă dată și pentru prima oară primi un suveran. Durata călătoriei a ținut două ore, fiindcă atât la stația Medgidia cât și la stația Murfatlar, cortegiul a trebuit să se oprească spre a putea populația să vadă și să salute pe suveranul lor. Această populație, compusă din toate naționalitățile, de toate religiile: români, greci, bulgari, germani, turci, tătari, erau reunite printr-un singur sentiment: dorința de a vedea, de a saluta, de a iubi pe bunul lor domnitor.

La Medgidia, întâiul hogle al celei mai mari moschei din Dobrogea a citit Domnitorului o rugăciune înadins compusă pentru Alteța sa regală, și la care toată populația musulmană, după fiecare verset răspundea: Amin. La Medgidia, Alteța sa regală a fost aclamat printr-un

imn, intonat național de școlarii români și tătari din acest oraș."

A SCRIS ȘI A FĂCUT ISTORIE

23 noiembrie 1878 este momentul consemnat de documentele aflate în Arhivele Statului București, fond Ministerul de interne, și transcrise fidel în lucrarea "Din tezaurul documentar dobrogean", realizat în 1988 de Marin Stanciu și colaboratorii: "Noi, prefectul Remus Opreanu, prefectul județului Kustenge, și colonel din garda imperială de Brandenburg, în urma telegramei primită și autorizației dată, atât de guvernul român, cât și de cel rus de a se lua în posesiunea de stat a Dobrogei de către autoritatea română întrunindu-se în localul prefecturii din Constanța am procedat la predarea dosarelor și actelor aflate în arhiva comunei Constanța și drept rezultat am format două asemenea procese verbale și două inventare în care se vor trece dosarele și actele comunei, afară de acelea care nu privesc direct la interesele localității și care se socotesc necesare în încheierea socotelilor de către curtea de conturi rusă." Ce a predat administrația rusă cele românești la Constanța? Patru registre, două dosare, câteva recipise de bani, iar în inventar mai erau trecute nouă clădiri: prefectura, vama, închisoarea, trei prăvălii, o moară, grădina publică Beredie și un spital. Iar spitalul comunei avea în dotare 30 cămăși, 26 pantaloni, 33 prosoape, fețe pernă, ciorapi de lână, 37, pături 24, saltele de pat - 6 perne de paie - 29, plăpumi 4, mese 24, o baie de corp și o baie de șezut.

În amintirea acelei zile s-a numit Piața 23 Noiembrie locul ocupat acum de clădirea oficiului poștal, scria ceva mai târziu un alt cronicar al urbei.

La 11 decembrie același an, Prefectul Remus Opreanu se adresa ministrului de interne cu o adresă bine argumentată: "Reședința actuală a Diviziei active este în Tulcea. Cu toate acestea, nu acolo se află centrul locului în care sunt răspândite regimentele ce compun divizia. Reședința domnului general acolo și a statului său major dau importanță acelui oraș, dar nu servă nici intereselor proprii armatei, nici intereselor de pază și de ordine publică ce au necesitat înființarea unei diviziuni pentru Dobrogea. Comanda trebuie, mi se pare, să fie mai aproape de partea din care să poată aștepta vreun atac neprevăzut decât de partea din care nici un asemenea pericol nu este de temut. Știm că la început erau motive care au dictat așezarea reședinței diviziei acolo. Astăzi aceste motive nu mai există. Starea excepțională a încetat. De aceea este indispensabil, mi se pare, ca reședința să se mute acolo unde interesele de apărare și forța chiar a lucrurilor impune. Orașul Kiustengea este acest loc: aceasta este cu atât de evident încât îmi permit a afirma că este indiscutabil.

Pentru aceste motive, vă rog, domnule ministru, să binevoiți a interveni pe lângă domnul ministru de răzbel ca să dispună a se muta reședința diviziei de la Tulcea unde a fost până acum la Kiustenge. Sunt convins că considerațiunile militare nu sunt care să împiedice această măsură, pentru că toate sprijină propunerea ce am onoare a face."

OMUL ȘCOLII

Ca om de o vastă cultură și-a dat seama de importanța și necesitatea școlii. Personal, Remus Opreanu s-a ocupat de înființarea școlilor sătești, bugetele comunale prevăzând și fonduri pentru deschiderea de noi școli, primind un ajutor însemnat și din partea locuitorilor la ridicarea construcțiilor. În satele cu populație mahomedană, programa prevede ore de limba turcă și predarea propriei religii.

Indiferent de starea localurilor, școlile funcționau, și acesta era esențialul. În mai puțin de un an el anunța guvernul că funcționau în județ 39 de școli, primele fiind cele din Constanța și Mangalia.

La 6 februarie 1879, Costache Petrescu inaugura prima școală românească din Constanța, în prezența prefectului Remus Opreanu, a primarului Antonio Alexandridi, a celorlalți reprezentanți ai puterii locale.

Remus Opreanu raporta Ministerului de Interne din București la 19 februarie 1879 « ...la Mangalia, Hârșova și Kiustenge, astăzi, funcționează regulat școlile publice române. Vor prospera, căci mă voi ocupa zilnic de dânsle ». Tot Remus Opreanu a fost cel care a trimis primii bursieri la școlile și universitățile din Iași și București, și, având un spirit vizionar, a urmărit să fondeze prima școală de comerț maritim, agricultură și industrie la Constanța.

Prefectul Remus Opreanu este cel care a adus, în 1880, la Constanța, prima tipografie obținând de la Consiliul general al județului la începutul anului 1881 o subvenție în acest sens. Pentru a plăti diverse anunțuri

administrative, precum și pentru tipărirea oficiosului județului, *Farul Constanței*, consiliul oferea anual o subvenție de 1000 franci.¹

Activitatea lui s-a extins în toate domeniile vieții sociale și economice. Atunci au fost înființate primele târguri de vite la Constanța și Cuzgun (Ion Corvin). Au fost construite noi drumuri, iar la Constanța s-a început amenajarea bulevardului Mării. Pentru combaterea secetei s-au făcut numeroase plantații.

S-a preocupat constant, de organizarea serviciului sanitar urban și rural, din bugetul județului fiind repartizate importante sume pentru spitalul din Constanța.

Remus Opreanu făcea în 1881 o descriere a situației județului și prezenta provincia ca „acoperită de ruine”, cu satele care altădată erau bogate și prospere și care au dispărut, și câmpurile întinse pustii². Remus Opreanu povestește cum a fost restaurată ordinea în provincie prin înlăturarea bandelor de tâlhari și prin încercările de dezvoltare a județelor regiunii, prin dorința de a oferi fiecărei etnii conlocuitoare șansa de a învăța propria limbă într-un mediu instituționalizat.

Dar în decembrie 1881, nemulțumit de politica fiscală dusă de guvern în Dobrogea, Opreanu demisionează din funcția de prefect al Constanței și Tulcei (din mai 1881). Reintră în magistratură, unde va rămâne consilier la Înalta Curte

¹ *Farul Constanței*, nr.37, 25 ianuarie 1881, p.3

² *Cincizeci de ani de viață românească*, Administrația în Dobrogea Veche, N. Negulescu, volum editat cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la revenirea Dobrogei în cadrul statului românesc, Ex.Ponto, Constanța 2003, (1878-1928), pag.720

de Casație până la moartea sa, la 23 octombrie 1908.

CETĂȚEAN DE ONOARE A SULMONEI

Ales deputat și senator de Ialomița, Remus Opreanu și îndreaptă mereu atenția spre teritoriul din dreapta Dunării.

Susținător al drepturilor legitime asupra Dobrogei, Remus Opreanu a făcut numeroase demersuri pentru ridicarea statuilor lui Ovidiu și Mircea cel Bătrân. Președinte al comitetului de inițiativă reușește să inaugureze, la 30 august 1887, statuia lui Ovidiu, rod al unei activități îndelungate și a unor sume considerabile acoperite și din fonduri proprii. Ca semn de recunoștință, Sulmona l-a proclamat cetățean de onoare.

De nenumărate ori i s-a propus să revină în fruntea prefecturii Constanța, dar n-a mai acceptat. În 1908 a fost numit președintele Comisiei pentru acordarea drepturilor politice ale dobrogenilor, act de recunoaștere a activității duse de Remus Opreanu pentru propășirea Dobrogei.

Comemorarea a 30 ani de la moartea lui Remus Opreanu s-a făcut cu mult respect la Constanța în ziua de 18 decembrie 1938. S-a constituit un Comitet de inițiativă format din fruntași ai tuturor claselor și naționalităților din județele Constanța și Tulcea, s-a organizat o serbare în sala de recepții a Palatului Episcopal. Ținutul Marea cerea Prefecturii să invite toți primarii unor comune „care au fost înființate chiar de marele dispărut”. Era vorba despre Basarabi, Cobadin, Deleni, Peștera, Adamclisi, Topraisar, Independența, și M.Kogălniceanu.

Aurelia LĂPUȘAN

Obiceiuri, tradiții, povești...la Mireasa

Aflat la o distanță de 49 de km de municipiul Constanța, situat în partea de N-V a județului, satul Mireasa, din comuna Târgușor, păstrează nenumărate obiceiuri, iar sătenii săi au multe povești de spus la gura sobei.

Nașterea unui copil este primită ca o binecuvântare de la Dumnezeu în orice casă. Dar, pentru ca nou-născutul să intre în rând cu lumea, ne spune Maria Dianu, 70 de ani, băștinașă la Mireasa, el trebuie creștinat. Botezul copilului nou-născut se face, în funcție de posibilități, la 3 săptămâni sau la o lună, 40 de zile, 2 sau chiar 3 luni după naștere. Dacă copilul s-a născut bolnav, atunci creștinarea se face cât mai repede cu putință. Botezul se face sâmbăta, în afara zilelor de post.

Cât timp femeia este însărcinată, gravidă ea trebuie să se ferească de anumite lucruri și să respecte cu sfințenie obiceiurile, de care moașa sa sau alte bătrâne din sat o învață. Astfel:

Peste picioarele gravidei nu trebuie să treacă nimeni. Dacă cineva trece peste o femeie însărcinată, trebuie să o treacă înapoi, că nu e bine.

Dacă rupe o floare dintr-o grădină, nu trebuie să o atingă de corp, pentru că iese copilul cu pete pe corp acolo unde a atins mama floarea. De exemplu dacă pune floarea la nas să o miroasă iese copilul cu pată pe nas, dar ea trebuie să-și amintească și să se ferească.

Orice lucru pe care mama îl fură de undeva în timpul sarcinii, iese pe corpul copilului, cred bătrânii. Dacă mama fură ceva, trebuie să dea mâna pe la spate, altfel iese pe

Slujba de creștinare în biserică

trupul copilului ce a furat, o completează G. Androne.

Dacă femeia însărcinată vede pe stradă un om orb, sau șchiop, sau cu alte handicapuri, ea trebuie să își aducă aminte să se închine în gând, s-o ierte Dumnezeu, să nu iasă copilul ei așa. sau să spună: Tu să fii ca tine, copilul meu să fie ca mine și ca ta-su! povestește informatorul Predică T.

Dacă copilul suferă de deochi, moașa ia o cană cu apă neînțepută, ia din foc trei tăciuni, îi stinge în apă și îl unge cu aceasta pe frunte, apoi îi spune rugăciunea Tatăl nostru.

Un alt descântec folosit este baghița. Moașa îl „trage pe mâini” spunând:

„Baghiță mîncăcioasă
Baghiță căcăcioasă
Fugi de la N. (zicând numele copilului)
Din mâini,
Din picioare,
Din creierii capului,

Din fața obrazului,
Să rămână curat, luminat,
Ca de Dumnezeu lăsat.
Că cu nimic nu-i vinovat!
(apoi îl scuipă de trei ori)”.

În ziua botezului, nașa este cea care merge cu copilașul la biserică și se ocupă de respectarea tuturor obiceiurilor, împreună cu moașa, femeia care a asistat la naștere.

Cel ce se botează trebuie să își mărturisească credința și să renunțe la diavol. Pentru că un copil nou-născut nu poate face această mărturisire, nașa o face pentru el. Tot nașa garantează pentru viitoarea educație și viață creștină a copilului.

Nașa îi aduce copilului îmbrăcăminte nouă, o lumânare de botez, albă, din ceară nouă, „gătită cu fundă albastră dacă este băiat și roșie dacă este fată” (Dianu A.). De asemenea, nașa aduce o pânză albă, de aproximativ 1 m², numită crâjmă sau crijmă. La biserică

mama nu poate asista la botez, decât dacă are făcută *molifta de 40 de zile*.

Preotul citește slujba de botez, apoi nașa i-l dă pe copil, iar preotul îl botează de trei ori în apa sfințită din cazanul de aramă, pregătit de biserică dinainte. Apoi, preotul îi taie copilului puțin păr și îl miruiește. Nașa îi spune preotului numele copilului.

Odată încheiat acest ritual, nașa îl primește pe cel mic de la preot în *crâjmă*. Îl înfașă, apoi în aceasta și îl aduce acasă. Aici, în prag, îl așteaptă mama care îl primește de la nașă peste prag, iar nașa îi spune de trei ori: „Mi-ai dat un păgân, ți-am adus un creștin”. Copilul doarme până seara înfașat așa, cât timp invitaților li se așează o masă pentru a se bucura împreună cu părinții de fericitul eveniment.

Adouazi de dimineață copilul este *scăldat*. Se pregătește o albie nouă, în care se pun apă

caldă și puțină apă sfințită, „ca să fie curat ca ea”. Pe fundul albiei se pune *crâjma*, iar peste ea se mai adaugă:

- ❖ Miere – să fie dulce;
- ❖ Fulgi/pene – să fie ușor și să aibă noroc la păsări;
- ❖ Orez, bani – să fie bogat;
- ❖ Zahăr, cu care „îl freacă pe la călcâie și urechi ca să fie dulce”;
- ❖ Busuioc – să fie frumos;
- ❖ Grâu – să fie cinstit;
- ❖ Mărar – să fie plăcut;
- ❖ Mentă și romaniță – să crească ușor și sănătos;
- ❖ Măciulii de mac – să doarmă bine;
- ❖ Semințe de cânepă – să crească repede;
- ❖ Ou – să fie plin ca oul, care trebuie să rămână întreg, mama folosindu-l și la baia de a doua zi.

În timp ce nașa îl scaldă pe copil, invitații pun bani în albie. După ce îl scoate din apă,

nașa îl îmbracă și îl unge cu ulei pe la toate încheieturile, „ca să miroasă frumos”. După încheierea ritualului, moașa este cea care păstrează banii din albie, iar *crâjma* este scuturată și pusă la uscat pe o oglindă, „ca să fie copilul frumos”. Apoi, din *crâjmă* se face o pereche de pantalonași copilului, sau un alt obiect de îmbrăcăminte, care să îi poarte noroc.

Apa din albia în care a fost scăldat copilul se aruncă la rădăcina unui pom.

Buricul care îi cade copilului la 9 zile se prinde de un bănuț împreună cu ața cu care este legat. Se spune că, atunci când copilul intră în clasa I la școală, mama trebuie să îi dea buricul și copilul trebuie să dezlege ața cu care este legat acesta. Cu cât îl dezleagă mai repede, cu atât mai repede va dezlega și tainele învățăturii.

Ioana ANDONE POPESCU

MAGIE PENTRU NOU NĂSCUT

În tradiția populară românească acțiunile magice prin care se stabilea destinul unui copil începeau să fie aplicate de la primele luni de sarcină ale mamei. Prescripții severe din partea comunității îi interziceau femeii gravide să nu se uite la om urât, sau animal pocit, pentru ca să nu semene fătul cu vreunul din ei, să nu rupă flori și să le ascundă la spate sau prin alte locuri pentru ca cel mic să nu aibă semn pe corp, să nu dea cu piciorul în pisici sau câini ca viitorul copil să nu aibă păr pe trup. În cazul în care încălca interdicțiile doar descântătoare calificate puteau să desfacă magia. Când o gravidă vedea un om frumos trebuia să-i calce pe urmă și să spună în gând: „Calcu-ți urma,/ iau-ți forma, /pruncul meu/ în chipul tău.”/

În timpul sarcinii ușile trebuiau să fie închise, ca să nu poată nimeni fermeca pe cel venit pe lume, copilul să se nască pe un obiect oarecare, „că atunci pe ce gândește se îndeplinește”; să nu fie nimic încuiat sau înnodat în sala de naștere mai mult, să nu se știe în sat că pe femeie au apucat-o durerile facerii. Ținerea în secret a acestui lucru ar ajuta ca travaliul să fie ușor și repede.

Copilul este scăldat pentru prima dată în apă cu flori ca să fie frumos, înainte de a fi trecut prima dată la sân i se dădea pe buze apă de pe un clopot ca să aibă voce muzicală, în leagăn i se puneau obiecte din metal pentru a îndepărta spiritele rele din preajma lui. Contra deochiului i se lega la mână o ață roșie.

Viața satului de altădată

O componentă consistentă a vieții rurale, în lumina unei monografii inedite

Fragmentul care urmează face parte din răspunsurile pe care învățătorul Costache Marin Adam Dumitru le dă unui chestionar privind satul Mîrleanu-Dunăreni, lansat de profesorul Gheorghe Dumitrașcu. Răspunsurile sunt atât de amănunțite încât transformă materialul într-o monografie. Ca bibliografie, autorul folosește atât volume publicate, cât și, foarte importante, amintirile sale, ale bunicii și ale altor rude și vecini.

Însăși structura monografiei - îi putem spune astfel - este deosebită și, la prima vedere, alambicată. Dincolo de informațiile propriu-zise, de varietatea lor, importante sunt și numele proprii, regionalismele și arhaismele ce definesc un timp și un spațiu anume.

Stilul scrierii este cursiv, demonstrând un talent deosebit de povestitor, autorul fiind atent la amănunte și căutând, tot timpul, să aducă argumente și să specifice sursele.

Monografia este scrisă într-un caiet dictando, ce cuprinde 92 de pagini scrise, cărora li se adaugă un plan privind localizarea cetății Sacidava, o hartă a satului Mîrleanu-Dunăreni și un arbore genealogic al familiei autorului. Documentul se găsește în arhiva personală.

*

Ca în multe cazuri de acest gen, monografia este scrisă de un învățător - care se și prezintă la începutul lucrării -. Costache Marin Adam Dumitru. S-a născut pe 8 noiembrie 1908, în

comuna Mîrleanu (Dunăreni), județul Constanța. Tatăl său, agricultor, a murit pe frontul Moldovei, în Primul Război Mondial. Orfan fiind, a urmat Școala Normală la Constanța, fiind întreținut de Orfelinatul „Grănicerul Mușat”. A fost învățător în mai multe localități din județul Caliacra și și-a făcut stagiul militar la Școala militară de rezervă Ploiești. A funcționat ca învățător în satul Atchioiu, județul Durostor, iar verile le petrecea la cursurile de vară ale lui Iorga, de la Vălenii de Munte. S-a mutat, în 1935, în Transilvania, unde a predat în Veseud, Mediaș, județul Târnava Mare, iar apoi, până la pensionare, la Archita, județul Mureș.

Costache Marin Adam Dumitru a făcut al doilea Război mondial în Est, apoi, „cam 1000 de zile”, în prima linie pe fron-

tul de Vest, fiind comandantul Companiei 7 din Regimentul 34 Infanterie.

A luptat la Oarba de Mureș, Apahida, Chirilea, Teurdei, Borșa - compania sa a intrat prima în Careii Mari -, pe frontul din Ungaria și din Cehoslovacia. A fost răsplătit cu numeroase ordine.

*

Un capitol care ni se pare interesant pentru revista *Datina* îl constituie Viața religioasă - viața creștină în satul Mîrleni-Dunăreni, așa cum se desfășura aceasta în vremea copilăriei sale.

De la început, autorul face trimiteri la perioada veche a satului, dovedindu-se a fi un împătimit al arheologiei: „După cum am mai spus, Virgil Andronescu și Petru David, <<Un dobrogean din secolul al

V-lea>>, unde e vorba de Ioan Casian, în secolele IV-V, existau mai multe episcopate printre care, bineînțeles, și al Sacidavei, care ținea de jurisdicția Tomisului, peste toată Dobrogea.

Din mormintele din cimitirul care s-a devastat am văzut cu ochii mei pietre cu cruci săpate în piatră, iar locul cimitirului îi spun Bojoga, care vine din limba slavă (Dumnezeu). Probabil ca un fel de respect. Acolo se juca un joc în postul Paștelui, <<Lumînărica>>. Prin acesta se poate ușor deduce că acolo, în acel loc, la începutul creștinismului, s-au aprins lumânări și s-au tămâiat morții. Acolo am jucat și noi Lumînărica. Bunica spunea că a fost o biserică mai veche în Mîrleanu și s-a dărâmat, iar în locul ei s-a clădit aceasta care este acum. Ea a fost pictată de unul Sârbu din Cegani Ialomița. (...) Icoane de la biserica veche am văzut și eu când eram copil, trântite prin podul bisericii. (...) Când a mers cu bunica la mama Dona, sora lui Bunicul (prin 1913), la Ruse Petre, văr cu tata, în curtea lor – lângă un hambar – erau două cruci mari de piatră, zicea că acolo sunt îngropați preoți. Acum nu mai există acele cruci, Cimitirul din curtea bisericii s-a mutat lângă alde Chinezu și de acolo în altă parte, lângă <<Aria lui (indescifrabil)>>. Acolo e și acum.

În apropiere de biserică e familia „Popa”. Bunica spune că-i familie veche – neam de neamul lor au fost popi. Țin minte – când eram copil – cutreeram prin satele noastre – călugării ne vindeau „Visul Maicii Domnului” – îl dădeau pe mălai și pe bani și parcă aud și acum spunându-i mamei mele <<A ieșit catolicii pe pământ!>> și se închina călugărului și ne închinam și noi de frică. Îi credeam pe catolici un fel de căpcăuni și

când m-am dus la școală în cl. II am învățat și despre catolici mi-a pierit această imagine stranie. Eu până am plecat la Școala Normală n-am mâncat de dulce (țineam post). În sat se posteau toate posturile anului. Pe atunci era cel mai mare păcat să nu ții post. Tămâiatul morților se făcea în fiecare duminică, la sărbătorile mari. Femeile se pregăteau să meargă la tămâiat, cu lumânări, tămâie, colaci, ouă fierte, smochine, nuci și altele. Avea un coș de mână, le puneau toate acolo, iar didaricul (un fel de căuș) îl lua cu mâna dreaptă – acolo avea jărat. Aprindeau lumânările, tămâiau morții și boceau. Mergea și tămâia la părinți, copii și rude apropiate. Se împărțea și acolo și în drum spre casă, la copii și vecini. Parcă-l văd și acum pe Minea (indescifrabil) – care păzea porcii – se scula de dimineață și sta la Ghiță a lui Da Chera și-o aștepta pe Bogățioie, care râdea și-i făcea observație: <<Ce-i Mineo, iar aștepti?>>. Minea avea o traistă lungă și îngustă, o umplea cu de toate. Se mergea cu botezul la fiecare zi de 1-a a lunii. La Bobotează, slujba se oficia la „Puțul de la mijloc” de preotul Nicolae Popescu. Răspunsurile le da Nicolae Dascălu și Marin Zamfir. Femeile aduceau brăcăgele (căldărușe de aramă frumos spoite). Se umpleau cu apă. Se puneau în ele bani de argint. Se sfințea apa și se boteza poporul și caii. Și plecau toți la <<Puțul lui Stîncu>>. Toată lumea sta pe buza malului și călăreții mergeau la Cotobarului. Acolo se așezau în linie la leapșe, la start – un semn de pornire. Caii aveau șervete legate la coamă și căpestre noi-nouțe. Se călărea fără șa. Erau cai care se țineau mai mult pentru coșic (întrecere). Se hrăneau mai mult cu ovăz și înainte de

Bobotează se făceau 7 repetiții. De pe baza malului Sprînceancă sau Nică a lui Popa avea o jordine cu un steag alb înaltă de 3 m – <<darhaida>>. Era ridicată în sus și când era lăsată în jos plecau călăreții, se puneau și pariuri. În general întrecea – primul – Nicolae a lui Cădică, cu un cal sur, mare, avea un galop lung și repede. Se mergea și cu botezul, în fiecare lună în zi întâi. Se făceau parastase multe în fiecare duminică – și multe, mai ales după primul război mondial. Se făceau pomeni în ziua înmormântării, la 3 zile după înmormântare, la o săptămână, la trei luni, la șase luni, la un an, de multe ori se făcea și câte o săptămână în șir. Miercurea și Vinerea și în zilele de post mâncarea era preparată din orez scăzut cu prune uscate. Se da haine de pomană și altele. Când murea câte o fată mare se da de pomană unei fete mai sărace plapumă, perine, șervete, îmbrăcăminte, încălțăminte și altele. În ziua de Paști se dădea de pomană cocoși albi. Se dădea de pomană din toate trufandalele care ieșeau...la început se împărțea – nu se mânca din ele: struguri, pepeni, porumb copt. Din primul grâu se făcea colivă și se împărțea. Mari pomeni erau la <<Ziua Morților>>, Ziua eroilor căzuți pentru patrie și întregirea neamului. După Sărbătorile Paștelui se făceau mai multe pomeni. Pomana lui Dumnezeu se făcea în curtea bisericii. Știu că m-am dus și eu înaintea primului război mondial la pomană. Bunicul meu, Marin Costache, și-adunase toate neamurile – toți cumnații lui, toate surorile lui și nepoți mulți -, cu rogojini pe jos, mâncau multe și băutură. Se făceau pomeni și rugăciuni pentru ploaie. Mari pomeni au fost când s-a terminat și s-a sfințit puțurile: de la Teterlic –

a lui Moș Costache -, Puțul din Deal, Puțul de la Mijloc. Puțul de la Coțofana, Puțul de la Borcana, Puțul de la Cotobanului, Puțul lui Moș, Puțul lui Stîrcu.

În ziua în care a murit bunicul meu erau în sat șapte morți de tifos exantematic. Mare jale era în sat și nu mai putea să-i mai îngroape. Era mare criză și totuși se adunau mulți colaci pe care-i cărau la școală, unde se înființase o cantină de către Nicolae Nițulescu – învățător – de fel din Gîldău, Ialomița, și preotul Niculae Popescu, de fel din Sîngureni Vlașca. Dascăl era Niculae Popescu, de acolo din sat, din renumita familie „Popa”. Vocea lui n-am auzit-o la alții, pe unde am umblat, și am umblat destul. În strănă mai cânta Cheoleanu, Panțu și Marin Zamfir Casierul. Țârcovnici erau: Nea Neagu, Lazăr Sontea, și Marin Curcă (Familia lui Marin Curcă deși avea multe oi n-a mâncat niciodată brînză și erau primii cu niște boi mari la seceră sub Teterlic). Când eram la școală, învățătorul Niculae Nițulescu (Unul din cei mai buni învățători care i-a avut Dobrogea vreodată) cânta bine cu vioara și ne-a învățat răspunsurile leturgice. Odată a venit și Jean Dinu - era administratorul Plășii Traian, plasa noastră, și era și directorul gimnaziului de la Adam Clisi – cu elevii lui de la gimnaziu. De data aceasta am dat eu răspunsuri. Eram în podul bisericii. Eu eram în clasa a IV-a și-am spus Crezul. Când am terminat de spus, Jean Dinu s-a strîmbat așa la mine, în dușmănie sau în iubire, și mi-a prins obrazul stîng și m-a strîns tare de tot de mi s-a învinețit obrazul și a stat așa vînat două săptămâni și i-am spus mamei. Mama mi-a spus că era cam nebun când era la școală (că tatăl lui a fost învățător la noi), se urina pe fereastra școlii

de pe fereastră de față cu toți copiii și zicea că plouă. Îl pedepsea tată-său, dar degeaba. Era prieten cu unul Dimuca și-a furat cu Dimuca trei tavale de plăcintă din cuptor de la Donelei. A făcut el și alte boroboaze. Era foarte inteligent și-i întrecia pe toți la învățătură.

COLINDE

În colinde, cred că Mîrleanu era neîntrecut. Unele colinde au fost locale, altele au fost aduse de mocanii din Transilvania, altele de cei din Basarabia. Când mama s-a recăsătorit cu Oane a lui Moș Ghițică (lu G. Tudor) - al doilea tată al nostru – mă trimitea, din când în când, după anumite lucruri la fratele lui mai mare, Zamfir - a lui moș Ghițică. Mi-a arătat o carte de colinde. El era de fapt depozitarul de colinde. În postul Crăciunului, flăcăii mergeau la el și-i învăța colinde. Cartea aceasta era legată de el. Avea niște scoarțe (coperte) tari – probabil făcute din scîndură sau mucava. Peste scoarțe era lipită niște chimbirică (americă). Foaie dintr-o hîrtie mai groasă erau tăiate și legate cu chedeu (rămășițe de ață de bumbac după ce se taie la argea – războiul). Scoarțele cărții erau legate cu pânză groasă, cenușie. Cred că era din pânză de cânepă, vopsită și lipită cu aluat. Într-o parte era roasă de șoareci. Colindele erau scrise de mîna lui și mi le-a arătat mie – eram în cls. I-a la Școala Normală și probabil că mă credea extraordinar de învățat - și cu ocazia asta se credea și el. Erau tot felul de colinde: de preot, de fereastră de pescar, de vînat, cu leul la vînat, de trei feciori, de mort (cu cetină cetioară dragă – păduri de brazi, probabil acestea din urmă aduse de mocanii din Transilva-

nia) și alte multe colinde.

Mă gîndeam cât de bună era cartea aia acum!

Alte colinde cu Steaua, cu Vicleemul – irozii. Mergeam cu Steaua și cântam Steaua sus răsare! Nașterea și Ursitoarele, Moise și Aron, Trei crai de la răsărit și alte. Mergeam cu irozii pe la Vlachie-Alimanu.

La colindat mergeam cu <<chițimite după sac, Zgâie ochii la colac, dă-mi bornacul și colacul, dacă nu ne dați mergem la altă casă, unde-i fată mai frumoasă și babă mai bășinoasă>> (Puțină pornografie nu strică). Așa era atunci, până ne-a învățat: <<Bună dimineața la Moș Ajun>>. Dacă nu ne da nimic, le spuneam: <<Răscolindă-i drace, dă-i cu c...-n ace, acele se frînge, c... li se strînge>>. Sau în ajunul Anului nou, mergeam cu plugușorul și sorcova. Mai interesant e când mergeam cu buga (buhaiul) și flăcăii, aldi Gheiță și Mitruși și alții cu câte 8 boi la arat: <<S-a săltat mai an, Bădica Traian și semăna, grâu de sară, grâu de vară>>.

Erau interesante și obiceiurile din postul Paștelui.

- Băieții mergeau cu buhaiul și femeile le dau ouă.

- Femeile tinere udau miresele la moși

- Se dădea drumul la Scaioian cu ouă (indescifrabil) pe gîrlă – cu cîntece

- Și vara când nu ploua se juca <<Paparudele>>.

<<Din străchiță zbate

Din talpă cetate>>”.

Obiceiuri dintr-un sat dobrogean. Unele dintre ele se păstrează și azi, însă, din păcate, diluate, cu alte semnificații și scopuri. O lume care nu mai există, dar pe care avem datoria de a nu o uita.

Lavinia GHEORGHE,
Muzeul de Istorie Națională și
Arheologie Constanța

Să cunoaștem profesorii Centrului cultural În pași de balet clasic cu... Mariana Baran

A dansat în spectacole precum *Coppelia*, *Alba ca zăpada*, *Dănilă Prepeleac*, *Triumful iubirii*, *Mica Serenadă*, dar și în *Nunta însângărată*, *Bolero*, *Rossiniana*, *Anotimpurile*, *Lacul Lebedelor*, *Cei trei mușchetari* și multe alte spectacole celebre puse în scenă, fie la Teatrul Muzical „N. Leonard” din Galați, unde a activat în perioada 1982 – 1988, fie la Opera Constanța, între anii 1988 – 2004, sau la Teatrul Național de Operă și Balet „Oleg Danovski”, începând cu anul 2004.

De aproximativ opt ani este profesor de balet și de ceva vreme și de gimnastică aerobică la Centrul Cultural Județean „Teodor T. Burada”. Cariera pedagogică și-a început-o încă din anii 90 când, în paralel cu activitatea derulată la instituțiile de cultură constănțene, Mariana Baran predă dans clasic și la Liceul de Artă din Constanța.

S-a simțit mereu foarte bine în preajma elevilor săi, cu mulți a urcat pe scenă alături, fiind colegi în diferite spectacole, în timp ce cu alții a legat prietenii care și astăzi durează.

La Centrul Cultural „Teodor T. Burada” provocarea constă în lucrul cu elevii mici, unii chiar foarte mici. Anul trecut a avut câteva cursante de numai 3 ani... Deși sunt surprinzători prin atitudine și abordare, deși au o viziune care de multe ori te lasă fără respirație, ca pedagog, Mariana Baran recomandă, totuși, ca frecventarea unor astfel de cursuri să înceapă în jurul vârstei de 7 ani.

Contează foarte mult și mediul din care vin copiii, după cum spune chiar doamna profesor. „Se simte în clasă când un copil care alege să vină la cursurile de balet clasic a mai mers cu părinții la o piesă

de teatru, la un concert, acești copii au altă abordare. Ei conștientizează și frumusețea, dar și greutatea acestui curs, înțeleg altfel tot ceea ce le cer și ce le explic”, este de părere Mariana Baran.

Rezultatele nu întârzie nici ele să apară. Deși nu toți copiii care vin la curs fac performanță, Mariana Baran trăiește bucuria realizării pe deplin din punct de vedere profesional, deoarece a avut și elevi care au mers mai departe, care din pasiune au făcut profesie și acum primesc aplauze pe scene importante. Anul trecut s-a bucurat că o cursantă de la Centru a fost admisă la Colegiul Național de Arte „Regina Maria”. O alta are acum șansa de a primi o bursă în Franța.

Cât privește cursul de balet clasic, la Centrul Cultural „Teodor T. Burada”, acesta durează cinci ani. Cursul este deschis atât celor care doresc să facă performanță, cât și celor care vin doar pentru a-și corecta mersul sau o fac ca un hobby.

Pe parcursul anului se organizează o serie de activități care îi implică pe tinerii cursanți, cele mai multe dintre ele constând în spectacole. Deși la vârstă fragedă, în această vară, elevii Mariane Baran au reușit să lege un spectacol de 45 de minute, integral, cu temă, spectacol care a fost o reușită.

O provocare, cursul de balet clasic vă așteaptă și anul acesta la Centrul Cultural „Teodor T. Burada”, atât la Constanța, cât și la Medgidia!

Adina BOCAI

Masterat în pictură la 74 de ani

Un fost absolvent al cursurilor organizate de Centrul Cultural Județean Constanța „Teodor T. Burada” a absolvit anul acesta, la vârsta de 74 de ani, cursurile de masterat ale Facultății de Arte Plastice de la Universitatea „Ovidius”. Eugen Albu și-a împlinit o dorință de o viață, aceea de a se dedica artei, culorilor și, la scurt timp după ce a ieșit la pensie din meseria sa, aceea de inginer hidrotehnist, s-a înscris la cursurile de pictură de la Centrul Cultural „Teodor T. Burada”, clasa prof. Eusebio Spănu. Acestea i-au servit drept bază pentru studiul aprofundat de mai târziu în cadrul unui master la universitatea constănțeană.

Mai mult de atât, inginerul de o viață Eugen Albu a obținut nota 10 la lucrarea de dizertație, care și-a ales ca temă de final Dobrogea.

„Tema «Configurații ale peisajului dobrogean» figura în

capul listei afișate la Decanat pentru dizertații. Era exact ceea ce îmi doream. Trebuie să mărturisesc că sunt un îndrăgostit de Dobrogea. Iubesc peisajul său spectaculos, dar și pe cel liniștit, de Dunăre. Sunt îndrăgostit și de Munții Măcinului, de scaieții câmpurilor mărginașe, de macii iradianți de bucurie, de marea liniștită sau învolburată, de primăverile cu verdeață, de galbenul rapiței sau de peisajul cețos al toamnei”, declara pictorul Eugen Albu pentru ziarul „Adevărul”.

O PLANTĂ CARE GHICEȘTE RODNICIA PĂMÂNTULUI

Crește la câmpie și se găsește și în Dobrogea. Inflorescența este compusă din secvențe - flori feminine, flori masculine și o formațiune pe care țăranii au numit-o butoiul cu vin, cu orz, grâu, fructe și porumb. Chiar din forma lor semănau cu produsele numite astfel. Agricultorii știau după mărimea segmentului respectiv din floare dacă va fi o producție bună sau proastă de grâu, orz, porumb, dacă viile vor avea rod bogat sau nu. Studiul florii și al producției agricole înregistrate real pe zone dă o corelație de 0,9. Planta anunță în primăvară cum va fi rodul toamnei, ceea ce presupune că ea are senzori cu care percepe fenomenele de secetă, ploi sau inundații. Secțiunile tăiate din planta prezicătoare de producții agricole privite la microscop sunt desenate ca niște măști populare. Cum au știut țăranii să citească planta botezând-o chiar rodul pământului?

Istoria unui monument al Constanței

Zoanel Gheorghiu, un militar de carieră, erou în cel de-al doilea război mondial, este autorul monumentului închinat camarazilor săi de arme din Regimentul 34. Cu puțin înainte de a pleca spre stele i s-a decernat titlul de cetățean de onoare al Constanței.

Monumentul care străjuie astăzi pe strada Traian îi aparține și poartă cu el, aidoma autorului, o istorie tristă și nedreaptă. A fost dezvelit în septembrie 1938, având șapte cuvintele "Mărăști, Neajlov și Mărășești - Glorios am știut să murim apărându-ne țara". Eforturile depuse de cercetașul și apoi de locotenentul Zoanel Gheorghiu pentru ridicarea acestui însemn de cinstire a eroilor regimentului pe care cu onoare îl slujea, au fost extraordinare. "Este o concepție personală a sculptorului care prin aceasta se deosebește complet de tot ceea ce s-a creat la noi. Este icoana glorioasă a celor 800 de morți ai Regimentului 34 infanterie," consemna, la 14 septembrie 1938, ziarul "Dobrogea Jună". Lucrarea a fost ridicată inițial în curtea regimentului, pe strada Mircea. În 1975 a trebuit să fie demolat pentru că locul a fost însemnat să aparțină școlii de partid. Lui Zoanel Gheorghiu i s-a cerut să dea jos din vârful monumentului arhanghelul care ținea cununa de lauri către cer pentru a putea fi mutat în alt loc. I s-a impus de fapt să renunțe la însemnele religioase ale mesajului său. Autorul a refuzat demn. Vasile Vâlcu, fostul croitor al regimentului, devenit prim-secretar, a decis atunci să

bage buldozerul și să radă din temelii totul.

Cu ocazia aniversării centenarului independenței României, la 1977, s-a decis refacerea monumentului, dar amplasarea lui s-a ales pe strada Traian, într-un loc periferic, plin de gunoaie.

Autorul a lucrat din nou, cu multă îndârjire alături de fiul său și de prieteni, un soldat și câțiva tineri din cartier și a reușit ceea ce se vede și astăzi semețind către întinderile mării

Multe piedici a avut de înfruntat eroul! Viața lui a fost o neconținută luptă cu dușmani, văzuți și nevăzuți, cu

mentalități și micimi. Monumentul a fost profanat de mai multe ori, sparte lespezile, înscrise mășcări. Dar el, aidoma arhanghelului său, a răzbit, a stat mereu la datorie: memoria colegilor său, rămași pe front în ghearele morții, trebuia păstrată de cineva de-al lor, curajos și niciodată aplecat.

Zoanel Gheorghiu a plecat acum să se odihnească alăturându-se discret celorlalți pentru care străjuie semeț monumentul Regimentului 34 Infanterie.

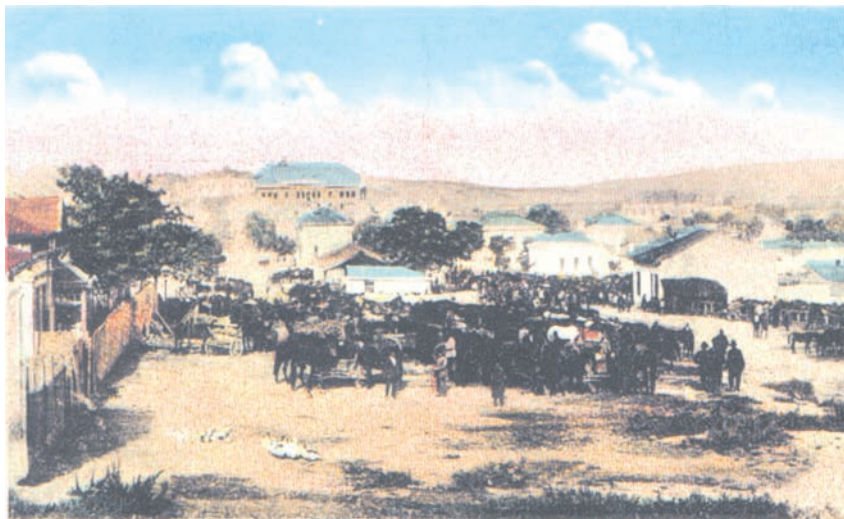
În imagine, monumentul pe primul amplasament, din strada Mircea cel Bătrân.

Totdeauna, un târg vestit, Medgidia

Data exactă a nașterii târgului de la Medgidia nu se cunoaște. Dar la 1590 raguzanul Paolo Giorgio, călător italian, descrie Dobrogea ca pe o zonă lipsită de apă, iar printre localitățile mai răsărite pomeneste de târgul Carasu, unde erau mulți negustori creștini, turci, armeni, evrei, greci. Abia la 1752 sultanul Mahmud I oficializează existența unui târg pe dealul Panaghirului, în satul Carasu. Acordă înlesniri celor care doresc să depoziteze mărfuri aduse de negustorii veniți din provinciile dunărene din Turcia. De la această dată localitatea este menționată în categoria orașelor-târguri.

La 1844, un raport al polițiștilor din punctul Călărași: "Un vas plutitor al aghecetaru-lui, întorcându-se de la târgul Carassui, unde fusese cu marfă negustorească, joi, în săptămâna trecută în dreptul satului Oltina i-au ieșit înaintea 12 hoți din ostrovul ce se află în dreptul acestui sat."

Ion Ionescu de la Brad, în vestita sa Excursiune în Dobrogea, povestește cu multe detalii

despre târgul de la Carasu și unde ființa, la 1850, o asociație a mocanilor: "De patru zile de când mă aflu în Panair, în cortul lui Han Mârza, cu care m-am legat cu o sinceră prietenie, întemeiată pe dragostea și interesul nostru comun"

"Gazeta austriacă" consemna că negustorii care au vizitat în 1855 târgul din Carasu au fost impresionați de aflarea unui oraș nou, numit Medgidia...

Întrerupt datorită urgiilor războiului de independență, panairul de la Medgidia se re-deschide oficial la 20 iulie 1880.

Unul din oamenii orașului,

mocan coborât cu turmele din munții Ardealului, a fost Stan Sorescu, care a cumpărat pe hotarul Medgidiei peste o mie de hectare. De numele său este legat și Panairul- supra-numit Târgul lui Sorescu, denumire care apare chiar pe harta topografică a armatei la 1912. Stan Sorescu a fost unul dintre primarii Medgidiei, om bogat, care avea o stradă întreagă de prăvălii, cele mai multe cu cereale.

Mocanii ardeleni din Medgidia înființează la 1893 Societatea de economie a comercianților și industriașilor români, astfel că la 1899, cu scopul încurajării afacerilor locale, se crează Banca Mocanilor.

Acestea sunt numai câteva repere despre orașul de pe valea Carasu, care întreține un vestit târg tradițional, loc de comerț și distracție, păstrător de tradiții și obiceiuri locale.

Raymund Netzhammer, reporter în Dobrogea

Arhiepiscopul Raymund Netzhammer s-a născut la 19 ianuarie 1862, în localitatea Erzingen din marele ducat Baden (Germania), în familia unui fermier. După absolvirea școlii activează ca profesor de matematică, chimie și fizică la Abația benedictină de la Einsiedeln (Elveția). La vârsta de 27 ani publică lucrarea „Manual de trigonometrie pentru uzul liceelor”. Studiază diferite domenii, cum ar fi folosirea electricității, fotografia, radiologia, topografia și cartografia.

În august 1900, vine la București ca profesor la Seminarul Arhidiecezan, unde studiază posibilitatea înființării unei mănăstiri benedictine în România. Problemele religioase din țară îl fac să renunțe la demersul său. La scurt timp este numit rector al Colegiului Pontifical Grec din Roma.

La 16 septembrie 1905, Papa Pius al X-lea îl numește pe Raymund Netzhammer în scaunul arhiepiscopal de București.

Personalitate devastă cultură, cunoscător, pe lângă teologie, și matematică, de fizică, istorie, chimie, geodezie, geografie, numismatică, arheologie, Arhiepiscopul Netzhammer mută Seminarul în Palatul arhiepiscopal (actuala Nunțiatură), iar în clădirea de lângă Catedrală (actualul Institut Teologic) înființează o școală elementară și un gimnaziu, ambele conduse de Frații Școlilor Creștine. În anul 1906 cheamă la București Surorile Sfântului Vincențiu de Paul, care construiesc Sanatoriul Sfântul Vincențiu de Paul (actualul Institut Parhon). În anul 1909 mărește școala Fraților Școlari „Sfântul Andrei” de pe strada Călărași, construind un gimnaziu.

Înființează Societatea Catolicilor din București și scoate Revista Catolică, foarte apreciată prin erudiția ei. Este ales membru al Societății Numismatice Regale a României, având o frumoasă colecție numismatică din Dobrogea.

După 20 de ani de activitate în România se retrage în Elveția ca arhiepiscop titular de Anazarbus. Moare la 18 septembrie 1945, la vârsta de 83 de ani.

Textul care urmează a fost publicat în cartea **AUS RUMÄNIEN – Streifzüge durch das Land und seine Geschichte** la editura Benziger & CO. A.G din Köln în anul 1921. Varianta română aparține conf.univ.dr.Maria Muscan.

În toamna lui 1918 mi s-a ivit prilejul de a călători cu trăsura prin acele ținuturi ale Dobrogei, care îmi deveniseră atât de dragi. Tânărul și genialul arhitect Ernst Gorseman m-a invitat să fac această călătorie, plecând de la Silistra, pe Dunăre, apoi de-a lungul ținutului la Marea Neagră până la Mangalia, iar de acolo la Constanța. Mai fusesem în frumoasa lună mai în Dobrogea, când am avut prilejul să binecuvântezez confirmarea copiilor din satele catolice, dar nu am putut rezista invitației de a străbate pe timp de toamnă ținutul sudic, deluros al acestei interesante regiuni. Gorsemann

cunoștea slăbiciunea mea pentru Dobrogea, pentru că încă din primăvară vizitasem împreună o zi întreagă câmpul de bătălie de la Topraisar, lăudând frumusețile țărmului Mării Negre. Pentru această nouă călătorie, prietenul meu a preluat toate grijile finanțării pentru transport, cazare, mâncare.

ULFILA ȘI DUROSTORUM

În dimineața zilei de 27 septembrie, am plecat din București într-un vagon de clasa întâi, care mirosea a petrol – în acea vreme mulți călători

←aveau la ei petrol pentru speculă – și în jurul prânzului ne aflam deja în dreptul orașului Silistra de pe Dunăre. Însoțitorii de tren începură imediat să strige și să fluiera din răspuțeri spre celălalt mal și să facă semne cu un steguleț. Un barcagiu își împinse îndată barca în apă și o dirijă spre noi. Era tare plăcut și relaxant să treci cu barca peste valurile line ale acestui fluviu liniștit. Privirea era mai puțin captivată de priveliștea mai degrabă dezolantă a orașului Silistra, de unde se înălțau doar două sau trei minarete, cât mai ales de pitorescul mal sudic, care din aceste locuri îndreaptă cursul Dunării către nord. Din bătrâni acest fluviu era cunoscut de aici și până la vărsarea în mare sub numele de **Istru**.

Câți oameni, ba chiar popoare n-or fi traversat apele fluviului, care în acest loc nu se puteau despărți formând insule, ci se înghesuiau într-o imensă albie! Despre un popor știm cu siguranță că a existat și anume despre goți. Vestitul lor episcop, Ulfila, pe care orice licean îl cunoaște foarte bine din istoria literaturii germane, datorită scrierii sale gotice, dar mai ales pentru traducerea Bibliei, i-a trecut pe goți Dunărea înspre Haemus, adică în Balcani. Aici, unde acum este situată Silistra, se afla în vremuri antice cetatea Durostorum. Episcopul acestui oraș, care fusese probabil mult timp așezare gotică, a fost un discipol al lui Ulfila, și anume Auxentiu, de la care ne-a parvenit o scurtă istorioară despre credința, viața și moartea lui Ulfila, în anul 383, la Constantinopol. Atât Ulfila, cât și discipolul său Auxentiu fuseseră adepți ai falsei teorii ariene, iar un episcop din Durostorum de mai târziu, un nestorian pasionat.

După o foarte reconfortantă traversare de un sfert de oră, am ajuns în Silistra. Aici călătorul ar trebui să sărute pământul, pentru că este scăldat de sânge de martiri. Era pe timpul urmărilor creștine din vremea împăratului Iulian, când în fața zidurilor orașului a fost ars de viu martirul Nemilian, fiul mai marelui orașului. Într-o zi când a observat că paznicii nu păzeau intrarea în templu, Nemilian s-a strecurat înăuntru și, cu un ciocan, a distrus chipurile idolilor păgâni, a răsturnat altarele și sfeșnicele, a vărsat vinul pentru ofrandă și apoi a părăsit nevăzut templul. De îndată ce devastarea a fost descoperită, prefectul regional, Capitolinus, a ordonat o anchetă severă, în urma căreia a fost prins un țaran și a fost bătut bestial cu nuiielele. Văzând că un nevinovat trebuia să sufere pentru el, Nemilian s-a autodenunțat. După lungi interogatorii, în timpul cărora tânărul se lepădase

cu convingere de credința păgână și își susținuse trecerea la creștinism, a urmat condamnarea sa la moarte pe rug. Înainte de a fi însă ars pe malul Dunării, a fost întins la pământ și bătut. Cenușa acestui sfânt a fost depusă la trei mile de orașul Durostorum, în **Gedina**.

Azi, vremea din portul dunărean era foarte frumoasă. Câțiva pescari stăteau în nisip, iar un grup de copii se juca în și în jurul bărcilor. Orașul însuși nu era prea animat la acea oră și toate dughenele erau închise. Din loc în loc se vedeau, pe toată lățimea drumului, fete ce mergeau la braț după obiceiul țărănesc, astăzi fiind, după calendarul apusean, zi de sărbătoare, Înălțarea Sfintei Cruci. Nu a trebuit să atragem atenția prea mult, că o trăsură cu trei cai ne-a și sustras privirilor curioșilor. Vizitiu pe capră era un tânăr turc vînjos, care inspira încredere totală. La scurt timp după aceea, Silistra și o suburbie rămăneau în spatele nostru, iar noi mergeam cu trăsura pe malul înalt al Dunării, printre grădini și vii, bucurându-ne de priveliștea frumoasă oferită de apele și insulele Dunării, iar mai departe, în zare, de câmpiile rodnice ale României.

Să își fi petrecut oare viața un alt martir în acel ținut străbătut de noi printre grădini și vii? După cum se știe, Dunărea inferioară a fost granița imperiului roman, și nici o altă graniță nu a fost de-a lungul istoriei mai primejduită decât aceasta. Un lung șir de cetăți și castele se întindea de-a lungul Dunării până la vărsare, umplînd locurile de soldați. Armata imperiului participa conștiincios la toate sărbătorile păgâne, precum și la saturnalii, care se țineau în câmp liber. Regelui saturnaliilor, ales cu acest prilej, îi era permis să se dedea oricăror distracții timp de o lună de zile, la sfârșitul căreia însă trebuia să se lase sacrificat zeului Cronos. O dată, se pare că în anul 303, ales a fost soldatul Dasius. Acesta a refuzat categoric să joace rolul oferit, s-a declarat creștin, după care a fost vârat în închisoare și apoi condamnat la moarte prin decapitare. Acest sfânt martir a devenit foarte popular fiind sărbătorit în apropiatul oraș Axiopolis, iar povestea sa a circulat din gură în gură. În orașul Ancona din Italia se găsește sarcofagul său cu inscripția : "Aici odihnește sfântul martir Dasius din Durostorum"...

PRINTRE VĂI ȘI PESTE DEALURI

Nu se poate imagina o călătorie mai plăcută pe Dunărea inferioară decât cea dintre Silistra și Ostrov, pe care noi am făcut-o într-un ceas. La intrarea în orașel am întâlnit la o vinărie oameni

ocupați cu tescuitul, iar în piața din mijlocul orașului am fost ospătați de oameni primitivi, cu struguri proaspeți și must. Fiindcă voiam să ajungem pe lumină la Lipnița, iar până acolo mai erau 25 de km, nu am poposit în frumosul Ostrov. Am continuat drumul în josul fluviului și de-a lungul lui, am traversat mai târziu un dig cu o alee de sălcii dese, și într-un sfârșit am urcat panta unui deal. Deja din Ostrov drumul alb se vedea șerpuiind în sus ca o panglică albă. Ajunși sus, ne-am bucurat de o panoramă largă. Apele Dunării, care în aceste locuri formau o albie lată de mai mulți kilometri și încadrau multe insule verzi, luceau în lumina soarelui. Prin canale înguste și vaduri puțin adânci apa pătrunde pînă departe pe uscat și formează în văi lacuri și mlaștini, care de multe ori acoperă suprafețe foarte întinse. În ciuda secetei mari, care a ținut toată vara și toamna, aceste lacuri aprovizionate cu apă din Dunăre nu erau secate. De câte ori apărea la orizont vreo localitate, consultam harta topografică, pe care o aveam neîncetat la îndemână, cu privire la numele și așezarea geografică respectivă. Mă interesa în special lanțul de dealuri de pe malurile dobrogene ale Dunării și îl urmăream cu atenție prin monoclu, pentru că în acele locuri stătuseră cândva castele și cetățile romane, care fuseseră unite printr-o șosea militară. Nu mult după aceea, am intrat mai adânc în teritoriu, pierzând din vedere imensul fluviu. Pe când soarele își trimitea ultimele raze peste peisajul auriu, vizitiul nostru turc îndreptă trăsura către o vale largă, de ale cărei coaste erau parcă lipite căsuțe albe cochete. Ajunsesem în **Lipnița**, un sat mare, locuit aproape numai de țărani bulgari. Trăsura opri jos, în vale, în piața mare a satului, unde era și biserica, cârciumile, dughenele și fântâna. Imediat ne-au înconjurat câțiva bărbați și după câteva minute domnul Gorsemann aranjase deja cazarea noastră și a cailor. Nu era prima oară când prietenul meu se afla în acest sat.

Bagajul nostru fu dus deasupra bisericii, într-o căsuță plăcută, înconjurată de o verandă acoperită, care forma în fața intrării o încăpere mare, pătrată. Aici ne întâmpină o gospodină prietenoasă, de fusta căreia atârnav speriați doi copii mici. Bărbatul căruia lucrurile noastre în odaia în care se găseau multe mobile și paturile. Deja își făcuseră culcuș acolo niște pisici, apărându-și și în timpul nopții cu stoicism locurile, de unde nu se lăsară gonite decât pentru scurt timp. Familia numeroasă împreună cu argații dormea, în ciuda anotimpului deja friguros, încă afară în verandă, înveliți în păături și covoare. Când m-am trezit

dis de dimineață, încă nu se treziseră toți de pe verandă. Pentru spălatul de dimineață gazdele au pus, după obiceiul strămoșesc, în partea din față a verandei, un vas cu apă și un ștergar țesut în casă.

După aceea am făcut o plimbare prin satul înstărit, tocmai când vitele costelive erau mânate spre pășunea uscată, am intrat în vorbă cu câțiva săteni, întrebându-i de muncile și recolta lor, și am cercetat întreaga gospodărie, în care înnoptase turcul nostru împreună cu caii și trăsura. Războiul adusesese și în acest sat, ca peste tot, multă durere, iar acum, cu toate că exista o rezervă serioasă de bani, satul se vedea amenințat cu foametea datorită unei recolte proaste pe timpul secetei. Săracii oameni! Când m-am întors la gazdele mele, domnul Gorsemann vorbea cu copiii din casă, dar în scurt timp avea să dea semnalul de plecare.

Ar fi o greșeală să spunem că o călătorie prin sudul Dobrogei este monotonă. Tocmai aici se oferă o mare varietate de frumuseți peisagistice. Drumul te poartă când dintr-o vale către câmp, de unde poți admira o regiune deluroasă, când printr-o râpă, din care se zărește o stâncă golașă, când iarăși pe o vale împădurită, cu izvoare limpezi, sau printr-o trecătoare năpădită de ierburi. Ce frumoasă fusese acea excursie la lacul Oltina, împrejmuit de pădure, și apoi în sus, către satul tătarăsc **Curu Orman !** Culorile→

← bogate ale toamnei ofereau astăzi eleganță și parfum tuturor priveliștilor.

Natura ne oferea nenumărate povești prin câmpiile sale, prin păduri, ogoare și hățșuri, prin iazuri și izvoare. Dacă ochii noștri oboseau să privească minunile naturii, treceam la povești și discuții, la filozofie și teologie. Gorsemann era un tovarăș de călătorie foarte plăcut. Este înzestrat cu o natură cât se poate de veselă, optimistă, fiind un bărbat care, până la proba contrarie, nu putea gândi nimic rău; era un bărbat fericit. Are, în ceea ce privește arta, dar și concepția despre viață, principii stricte după care se ghidează. După părerea domniei sale, un artist nu se poate deda niciunei pasiuni, altfel pierde sensul și percepția adevăratei arte. Era o adevărată plăcere să-l auzi vorbind despre artă. Cât de înflăcărat povestea despre sculptură! Adeseori gândurile îi zburau către atelierul său mare din Charlottenburg, care îi fusese oferit din partea statului în ciuda tinereții sale și a numeroșilor contracandidați, și în care multe lucrări importante așteaptă ultima finisare. Ce dor îi era să modeleze din nou, să cioplească cu mâna sa puternică marmura sau lemnul! Dar acestor lucrări războiul le pusese capăt, și de doi ani îi revenise sarcina să construiască monumente funerare respectabile și durabile pentru soldații germani căzuți în Dobrogea. Ajunsesse la sfârșitul muncii sale, iar această călătorie îi oferea prilejul să mai arunce o ultimă privire asupra operei sale – eu însumi am văzut cam 14 dintre ele – din sudul Dobrogei, unde se duseseră lupte aprige și ucigătoare. Gorsemann mai voia să vadă o dată dacă fuseseră duse la îndeplinire indicațiile de la ultima sa vizită, el fiind neînduplecat de riguros în această problemă. Cu toate că avusese la dispoziție mijloace precare în aceste locuri departe de traseele comerciale, artistul știuse să construiască monumente în armonie cu natura și cu terenul din jur, dar și să le confere, ceea ce este de-a dreptul benefic, caracter creștin. Deosebit de frumoasă este piatra funerară din Curu Orman, ridicată în memoria prințului Wilhelm de Hessa, căzut acolo.

Gorsemann își amintea întotdeauna, când vorbea despre evoluția sa, cu recunoștință de profesorii lui, dar cu foarte mare grațitudine despre cea mai importantă profesoară, care i-a fost însăși mama sa. Aceasta, o femeie cât se poate de simplă, își învățase fiul principiile de bază ale vieții, iar acesta cita de multe ori chiar în dialectul german de nord aforismele ei delicioase. Nici eu nu puteam rezista atunci să nu vorbesc despre măicuța mea moartă.

Aceste cugetări profunde erau acompaniate regulat de maxime filozofice despre viață; dacă mai și aduceam principiile catolice în discuție, vorbind despre ascetism sau misticism, Gorsemann, care era protestant, se simțea foarte mulțumit.

În acest fel găseam zi de zi subiecte de discuție tot mai plăcute și mai folositoare, iar lungul drum cu trăsura trecea mult mai repede. Așa se întâmplă și astăzi; până să ne dădăm, eram deja în regiunea **Cuzgun**, unde am poposit pentru prânz. Trei ofițeri bulgari ne-au invitat foarte amabili la masa lor. O conversație însă nu a putut fi încheiată prea bine, deoarece lipsea o limbă comună de comunicare. Acei domni au făcut însă tot ce au putut pentru a se arăta binevoitori și serviabili. Au consimțit, de asemenea, să ni se alăture pentru o înregistrare fotografică lângă trăsura noastră. Din nefericire trebui să îl lăsăm să se întoarcă la Silistra pe blajinul vizitiu turc, cu tot cu confortabila sa trăsură cu roți de cauciuc. Urmașul lui a fost un bulgar mai bătrân, cu picioare scurte, care veni să ne ia într-o căruță fără arcuri. Gorsemann mă privi întrebător. Îi răspunsei neclintit, că asta este căruța tipică dobrogeană, urcai în ea și mă așezai pe un sac de fân.

Cei doi căluți nepotcoviți ne scoaseră repede din sat, și țăranul de pe capră o coti apoi pe un drum peste câmp. Ne aflam acum într-o căruță dobrogeană pe un drum dobrogean, care nu poate fi altfel decât drum de țară. Caii trebuiau să ne tragă pe un drum lutos, desfundat, până la niște dealuri, pe care le străbătură apoi foarte lin. Acestea erau acoperite de pădure și măraciniș. Privirea mea se aținea deseori spre est. După calculele mele trebuia să vedem de aici monumentul uriaș de la **Adamclisi**. Acesta fusese ridicat din ordinul lui Traian de către soldații biruitori ai acestuia în anul 108 și 109 e.n., după războaiele cu dacii. Nu mă înșelasem. Departe, la orizont, se profila pe cer zidăria rotundă de mortar turnat a monumentului demult dărâmat, singura rămășiță, ce impresiona și astăzi prin mărimea sa. Cât de majestuoasă trebuie să fi fost odinioară această construcție imensă, ce măsurase inițial 38 m în înălțime, când pe fundația dublă de beton, pe soclul hexaedric, deasupra frizei de arme, se ridica mărețul trofeu, adică trunchiul unui copac, de care atârnavă pulpare de metal, platoșe, scuturi și coifuri! Blocul masiv de piatră al platoșei mai impresionează și astăzi în parcul expozițional din București, unde este expus. Mă bucuram de pe acum că mâine vom putea vedea de aproape monumentul. (Va urma)

Miraculoasele frumuseți ale naturii: Cheile Dobrogei

CUMPARA
24 FEBRUARIE
PRIMĂRIA SI CONSILIUL LOCAL CUMPARA
DE DRAGOBETE IUBESTE ROMANESTI

ANSAMBLUL ROMANCUȚA